

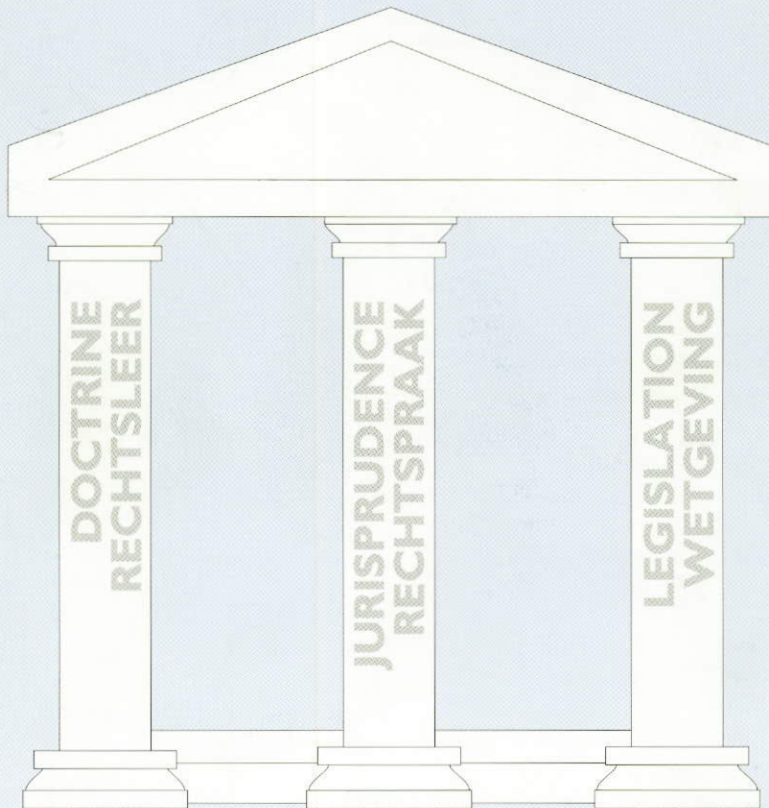
iuvis

Prix: 350 BEF
Prijs: 350 BEF

Juridisch tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie
BFE-FIGAS
Revue juridique publiée par la Commission Juridique
FPE-FIGAZ

September 1999
Septembre 1999

21

Distributie van Elektriciteit en Gas
Distribution d'Electricité et de Gaz

Tijdschrift uitgegeven door de Juridische Commissie van de Beroepsfederatie van de producenten en verdelers van elektriciteit in België (BFE) en het Verbond der Gasnijverheid (FIGAS).
Verschijnt drie maal per jaar.

Revue éditée par la Commission juridique de la Fédération professionnelle des producteurs et distributeurs d'électricité de Belgique (FPE) et de la Fédération de l'Industrie du Gaz (FIGAZ).
Paraît trois fois par an.

Redactiecomité / Comité de rédaction

Dirk Devroe, Advocaat te Antwerpen
François Glansdorff, Avocat à Bruxelles

Paul Bouwens
Sabine Claeys
Christiane Devos
Frank Dillen
Sonja Janssens
Geeraard Peeters
Christophe Richard
Marc Schetz
Luc Verbeeck

**Grafisch concept en realisatie /
Concept graphique et réalisation**

Marleen Verduyck

Opmaak / Mise en pages

Dirk Mertens

Administratie / Administration

Carla Desmet
Nathalie Fouarge

Hoofdredacteurs / Rédacteurs en chef

Paul Bouwens
Sabine Claeys
Christiane Devos

Verantwoordelijke uitgever / Editeur responsable

Sabine Claeys, Magere Schorre 51, 8300 Knokke-Heist

INHOUD SOMMAIRE

RECHTSpraak - JURISPRUDENCE _____ 1003

Hof van Beroep te Brussel – 20 mei 1994

n.v. WINTERTHUR – n.v. ALGEMENE ONDERNEMINGEN G. DAMAN

T/ n.v. ELECTRABEL _____ 1003

*Beschadiging van ondergrondse kabel • Raadplegingsverplichting •
Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling • Planafwijking: oorzaak
Bris de câble souterrain • Obligation de consultation • Obligation de localisation •
Sondage insuffisant • Déviation par rapport au plan: cause*

Hof van Beroep te Antwerpen – 21 december 1994

CUINEN T/ c.v. IVEKA _____ 1006

*Beschadiging van ondergrondse kabel • Mechanisch werktuig •
Privé-terrein • Verplichte planaanvraag • Merktekens
Bris de câble souterrain • Engin mécanique • Terrain privé •
Obligation de demande des plans • Repères*

Hof van Beroep te Gent - 4 oktober 1996

IMEWO T/ n.v. DENIJS _____ 1008

*Kabelbeschadiging • Lokalisatieplicht • Draagwijdte van de
raadplegingsverplichting • Onvoldoende lokalisatie • Fout aannemer
Bris de câble • Obligation de localisation • Portée de l'obligation de
consultation • Localisation insuffisante • Faute de l'entrepreneur*

Hof van Beroep te Gent – 6 maart 1998

c.v. GASELWEST T/ n.v. BELGACOM T/ b.v.b.a. SAERENS Alfons _____ 1009

*Beschadiging ondergrondse elektriciteitskabel • Burenbinder •
Eigenaar van de ondergrond • Aansprakelijkheid
Bris de câble électrique • Trouble de voisinage •
Propriétaire du sous-sol • Responsabilité*

Rechtbank van Koophandel te Brugge – 19 januari 1993	
c.v. W.V.E.M. T/ n.v. DEVRIESE RAF _____	1011
<i>Beschadiging van ondergrondse kabels • Mechanische werktuigen • Lokalisatieplicht • Raadplegingsverplichting • Algemene zorgvuldigheidsplicht • Geen onoverwinnelijke dwaling • Voorbehoud op plan • Planafwijking: diepte • Fout van verdeler • Geen oorzakelijk verband • Uurloon • Administratieve kosten</i> <i>Bris de câbles souterrains • Engins mécaniques • Obligation de localisation • Obligation de consultation • Obligation générale de prudence • Absence d'erreur invincible • Clause de réserve sur le plan • Plan non conforme: profondeur • Faute du distributeur • Absence de causalité • Tarif horaire • Frais administratifs</i>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Leuven – 21 april 1993	
c.v. P.B.E. T/ GUFFENS _____	1014
<i>Beschadiging van ondergrondse elektriciteitskabel • Kortsluiting • Aansprakelijkheid op grond van vermoedens • Manifestatie van de schade</i> <i>Bris de câble électrique souterrain • Court-circuit • Responsabilité sur base de présomptions • Apparition du dommage</i>	
Rechtbank van Koophandel te Brussel - 11 december 1993	
c.v. SIBELGAS T/ b.v.b.a. GROND-EN AFBRAAKWERKEN VAN DEN BRANDE _____	1015
<i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Nivelleringswerk • Raadplegingsplicht</i> <i>Bris de câble souterrain • Travaux de nivellement • Obligation de consultation</i>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Mechelen – 11 januari 1994	
n.v. KEMPISCHE BOUW- EN WEGENISWERKEN T/ s.v. IVERLEK _____	1019
<i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling • Planafwijking • Geen onoverwinnelijke dwaling</i> <i>Bris de câble souterrain • Obligation de localisation • Sondage insuffisant • Plan non conforme • Absence d'erreur invincible</i>	
Rechtbank van Koophandel te Brugge - 19 april 1994	
c.v. IMEWO T/ b.v.b.a. BLONDEEL Omer _____	1020
<i>Kabelbeschadiging • Verplichte planaanvraag • Geen onoverwinnelijke dwaling • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangesloten</i> <i>Bris de câble • Obligation de demande des plans • Absence d'erreur invincible • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents</i>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Brussel - 15 december 1994	
s.v. INTERGEM T/ SCHETS JOSSE _____	1022
<i>Kabelbeschadiging • Verplichte planaanvraag • Lokalisatieplicht</i> <i>Bris de câble • Obligation de demande des plans • Obligation de localisation</i>	
Tribunal de Commerce de Marche-en-Famenne - 5 février 1996	
s.a. ELECTRABEL C/ C. GUISSARD - s.a. ENTREPRISE C. ET H. GUISSARD _____	1023
<i>Bris de câbles souterrains • Repérage des installations • Obligation de localisation</i> <i>Kabelbeschadiging • Merktekens van installatie • Lokalisatieplicht</i>	
Tribunal de Commerce de Charleroi - 14 mars 1997	
s.a. ELECTRABEL C/ s.a. ENTREPRISE WAROUX _____	1024
<i>Bris de câble souterrain • Valeur des plans • Repérage des installations • Obligation de localisation</i> <i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Waarde van de plans • Merktekens van de installatie • Lokalisatieplicht</i>	

Tribunal de Commerce de Charleroi - 26 mars 1997	
s.a. ELECTRABEL C/ s.a. ENTREPRISE JACQUES PIRLOT	1026
<i>Bris de câbles souterrains • Valeur des plans • Obligation de localisation • Sondage insuffisant</i>	
<i>Ondergrondse kabelbeschadiging • Waarde van de plans • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling</i>	
Rechtbank van Eerste Aanleg te Tongeren – 1 december 1997	
n.v. ESDEEL T/ c.v. IVEKA	1028
<i>Beschadiging van ondergrondse kabel • Planafwijking: breedte • Raadplegingsverplichting</i>	
<i>Bris de câble souterrain • Plan non conforme: largeur • Obligation de consultation</i>	
Vrederegerecht te Antwerpen - 29 maart 1994	
c.v. IMEA T/ DE CLERCQ	1029
<i>Kabelbeschadiging • Aansluitingskabel • Mechanisch werktuig • Art. 260 bis § 2 ARAB • Draagwijdte</i>	
<i>Dommage au câble • Câble de raccordement • Engin mécanique • Art. 260 bis § 2 RGPT • Portée</i>	
Justice de Paix de Florennes - 1 octobre 1996	
s.c. IDEG C/ s.p.r.l. LAMBERT	1031
<i>Bris de câble souterrain • Plan non conforme: Profondeur • Obligation inconditionnelle de localisation</i>	
<i>Ondergrondse kabelbeschadiging • Planafwijking: diepte • Onvoorwaardelijke lokalisatieverplichting</i>	
Justice de Paix de Marchiennes-au Pont - 19 decembre 1997	
s.a. ELECTRABEL C/ s.a. ROUSSEAU PHILIPPE	1032
<i>Bris de câble souterrain • Obligation de localisation • Sondages • Obligation générale de prudence • Profondeur insuffisante • Protection du câble • Responsabilité de l'entrepreneur</i>	
<i>Ondergrondse kabelbeschadiging • Lokalisatieplicht • Peilingen • Algemene zorgvuldigheidsplicht • Onvoldoende diepte • Bescherming van de kabel • Aansprakelijkheid van de aannemer</i>	
WETGEVING - LEGISLATION	1035

RECHTSPRAAK JURISPRUDENCE

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL – 20 MEI 1994

5e Kamer

Zetelend: Mevrn. Pauwels, Voorzitter, Van Cauwelaert en Maes-Nichels
Advocaten: Mrs. Vanoost loco Mabieu en Mr. Buelens

n.v. WINTERTHUR – n.v. ALGEMENE ONDERNEMINGEN G. DAMAN T/ n.v. ELECTRABEL

**Beschadiging van ondergrondse kabel •
Raadplegingsverplichting • Lokalisatie-
plicht • Onvoldoende peiling •
Planafwijking: oorzaak**

**Bris de câble souterrain • Obligation de
consultation • Obligation de localisation •
Sondage insuffisant • Déviation par
rapport au plan: cause**

De verplichting tot het lokaliseren van kabels beperkt zich niet tot het louter opvragen van plans en tot de laterale geografische situering van de kabels, maar strekt zich eveneens uit tot het uitvoeren van sonderingen teneinde de werkelijke ligging na te gaan en desnoods technische bijstand te vragen. Een afwijkende diepteligging van één meter onder een wateroppervlakte en het ontbreken van een bescherm laag toont geenszins aan dat de betrokken kabel reeds bij het leggen ervan afweek van het plan. Dergelijke afwijking kan ook veroorzaakt zijn door de werken zelf, latere werken of natuurelementen.

L'obligation de localisation des câbles ne se limite pas à la simple demande de plans et à la détermination de la position géographique latérale des câbles, mais s'étend également à l'exécution de sondages aux fins d'en vérifier la situation exacte et au besoin, de demander une assistance technique. Une déviation d'un mètre de profondeur sous une nappe d'eau et l'absence d'un couvre câble ne démontrent pas qu'au moment de sa pose le câble présentait déjà une déviation par rapport au plan. Une telle déviation peut également être causée par des travaux en cours, des travaux ultérieurs ou des éléments naturels.

Gelet op de proceduristukken, inzonderheid het bestreden vonnis op 31 juli 1990 gewezen door de rechtbank van koophandel te Brussel, beslissing waarvan geen akte van betekening

wordt voorgelegd en waartegen op 27 december 1990, bij verzoekschrift, een regelmatig en toelaatbaar hoger beroep werd ingesteld;

Gelet op de regelmatige hervatting van het geding door de n.v. Electrabel bij

conclusie dd. 18 december 1992;

Overwegende dat de oorspronkelijke vorderingen van de n.v. Intercom, ingesteld bij dagvaarding op 6 juni 1985 betekend aan de n.v. Winterthur en bij dagvaarding op 25 november 1988 be-

tekend aan de n.v. Algemene Ondernemingen G. Daman, strekken tot voeging van voormelde zaken en tot veroordeling van voornoemde verwerende partijen, solidair, in solidum of de ene bij gebreke van de andere tot betaling van 237.002 frank, te vermeerderen met vergoedende intresten vanaf 12 maart 1984 met gerechtelijke intresten en met de kosten;

Overwegende dat de eerste rechter, na de feitelijke omstandigheden van de zaak uitvoerig en juist te hebben uiteengezet, relaas waarnaar het hof verwijst, en na voeging van voornoemde zaken, de n.v. Winterthur en de n.v. Algemene Ondernemingen G. Daman in solidum veroordeelt tot betaling van de gevordere bedragen;

Dat hij oordeelt dat de n.v. Algemene Ondernemingen G. Daman met miskenning van het Koninklijk Besluit dd. 5 augustus 1974 grond-, bestratings- of andere werken heeft uitgevoerd zonder de eigenaar van de kabel vooraf te raadplegen, minstens zonder de kabels te lokaliseren, met miskenning van voornoemd Koninklijk Besluit mechanische machines of werktuigen heeft gebruikt binnen de veiligheidsruimte begrensd door de twee verticale vlaktes op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel en met miskenning van artikel 192 van het Koninklijk Besluit van 10 maart 1983 is overgegaan tot het uitvoeren van werken zonder consultatie nopens de ligging van de kabels en zonder lokalisatie ervan;

Overwegende dat appellanten noch de materialiteit van de feiten, nl. het afrukken van de kabelhoofdleiding of de beschadiging door rekking, noch de omvang van de schade en/of de schaderaming betwisten;

Dat zij evenmin de door de eerste rechter aangehaalde indiciën en de aanwezigheid van de kabel, ondergronds op die plaats, betwisten.

Dat appellanten die het door hen voor de eerste rechter geformuleerd verweer hernemen, met uitzondering van

de exceptie van niet-ontvankelijkheid van de oorspronkelijke vordering, de eerste rechter ten grieve duiden tweede appellante aansprakelijk geacht te hebben voor de kabelbeschadiging;

Dat zij aanvoeren dat tweede appellante, die aan de hand van uitwendige tekens (borden) de lateraal geografische ligging van de kabels kende, er redelijkerwijze kon van uitgaan, dat indien de kabels waren aangelegd conform de voorschriften van artikel 189, tweede lid, van het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties, betreffende het "Gebruik van de grote land- of waterwegen", en zoals weergegeven op de ter beschikking zijnde liggingsplannen, er geen enkel gevaar bestond dat haar graafmachine in aanraking zou komen met kwetsieve kabels;

Dat deze kabels immers volgens de aanduidingen op de liggingsplannen op een diepte van bijna 2 m lagen en bedekt waren met een niet onbelangrijke beschermlaag van steenslag, zand en cement, terwijl tweede appellante slechts diende te graven tot op een diepte van 1 m onder het wateroppervlak minstens, vooraleer een van de kabels te raken, noodzakelijkerwijze in aanraking moest komen met de beschermlaag;

Dat zij voorhouden dat tweede appellante in haar wetmatig vertrouwen verschalkt werd door de gegevens verstrekt op de door geïntimeerde ter beschikking gestelde plannen, zowel wat de aangegeven diepteligging betreft, als wat de beschrijving van de beschermlaag betreft;

Dat zij preciseren dat de onjuiste informatie verstrekt door geïntimeerde of de slordige en van elke veiligheidsbepaaldheid ontdane handelwijze van haar aangestelden bij het aanleggen van kwetsieve hoogspanningskabel, waarvan dijkwachmeester Pierre getuigt, de enige oorzaak is van de door geïntimeerde geleden schade;

Overwegende dat geïntimeerde bevestiging vordert van het bestreden vonnis;

Overwegende dat tweede appellante in opdracht van het Ministerie van Openbare Werken dijkversterkingswerken uitvoerde op de linkeroever van het kanaal Leuven-Dijle te Hofstade-Zemst;

Dat de opdracht erin bestond de oude boordplanken, die het kanaal afboorden te verwijderen, de kanaalbedding te effenen tot op een diepte van ongeveer één meter en vervolgens een nieuwe boord aan te brengen door het neerlaten in het water van blokken van 1 m³ bestaande uit een draadnet, opgevuld met stenen;

Dat op 12 maart 1984 bij het uitgraven het ondergrondse hoogspanningskabelnet van de n.v. Intercom, meer bepaald een zinker van nutsleidingen, die aldaar het kanaal dwarste, beschadigd werd; dat deze zinker bestond uit 18 kabels en een buis in kunststof;

Dat deze kabels volgens de liggingsplannen van geïntimeerde aldaar gelegen waren op een theoretische diepte van bijna 2 m;

Dat de plaats waar de ondergrondse kabels het kanaal dwarsten langs de oever werd aangeduid met een waarschuwbord voor de scheepvaart, dat tevens het uitwerpen aldaar van ankers verbood;

Overwegende dat tweede appellante geenszins gehandeld heeft zoals een voorzichtig en vooruitziend aannemer in dezelfde omstandigheden zou gedaan hebben;

Overwegende dat elke aannemer, die opdracht krijgt werken uit te voeren in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel, krachtens artikel 2 van het Koninklijk besluit van 5 augustus 1974 tot wijziging van het A.R.A.B., deze werken niet mag aanvangen zonder de eigenaar van de ondergrond, de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de kabel geraadpleegd te hebben en de verplichting heeft de ondergrondse kabels te lokaliseren indien voornoemde raadple-

ging niet heeft kunnen plaats hebben;

Dat voornoemd Koninklijk Besluit eveneens bepaalt dat geen mechanische machines of werktuigen mogen worden gebruikt in de veiligheidsruimte, die begrensd is door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel, zonder dat de aannemer en de eigenaar van de kabel vooraf zijn overeengekomen over de na te leven voorwaarden;

Overwegende dat tweede appellante aan geen enkele van deze verplichtingen voldaan heeft;

Dat uit de dossier-elementen, inzonderheid het zonder gevolg gerangschikt strafonderzoek en het verslag van deskundige Appeltans volgt dat tweede appellante is overgegaan tot het uittrekken van de steunpalen van de oude oeverbescherming, welke een lengte hadden van 4 m, waaraan 6 à 7 balken van 20 cm hoogte bevestigd waren en waarvan steeds één balk boven het wateroppervlak uitstak en tot het uitgraven van het talud tot op minstens 1 m diepte, zonder één van voornoemde veiligheidsmaatregelen te treffen;

Overwegende dat tweede appellante er zich toe beperkte de liggingsplannen, die zij beweert ter beschikking gekregen te hebben samen met het aanbestedingsdossier, dat de uitvoering van kwetsieuze werken omvat, in haar kantoren, ver van de werf, te bestuderen, en enkel op basis van de daarop voorkomende theoretische gegevens besloot dat er geen enkel gevaar voor beschadiging bestond;

Dat zij naliet de eigenaar van de ondergrond, de overheid die de gebruikte openbare weg beheert of de eigenaar van de kabel vooraf van het aanvatten van de werkzaamheden op de hoogte te stellen en hen te raadplegen, zodat dezen haar niet konden attent maken op wijzigingen in de toestand sedert het afleveren van het aanbestedingsdossier en de plannen en op de gevaren die dergelijke werken kunnen medebrengen en richtlijnen;

Dat deze verplichting niet louter formeel is en zich niet beperkt tot het opvragen van de plannen; dat de melding van de aanvang der werken de belanghebbende partijen in de mogelijkheid stelt de aannemer nader in te lichten nopens de na het opstellen van de plannen uitgevoerde werken of wijzigingen in de plaatselijke situatie, hem desnoods bij te staan bij het lokaliseren van de kabels;

Overwegende daarenboven dat, wanneer dergelijke raadpleging niet heeft kunnen plaatsvinden, de aannemer de plicht had sonderingen uit te voeren ten einde de werkelijke ligging van de kabels na te gaan en indien dit onmogelijk is omdat de werken zijn uitgevoerd in het water, geïntimeerde technische bijstand te vragen, minstens beroep te doen op een gespecialiseerde firma, zoals de firma Benelux Diving, die werd aangezocht door deskundige Appeltans; dat hij ter zake niets ondernam;

Dat immers de verplichting tot lokaliseren van de kabels zich niet beperkt tot de laterale geografische situering van de kabels, welke in casu gekend was gelet op de waarschuwingsborden, de aanwezigheid van een hoogspanningskabine ter plekke, e.a., maar zich tevens uitstrekt tot het uitvoeren van sonderingen ten einde de diepteligging van deze kabels na te gaan;

Overwegende daarenboven dat de aannemer rekening diende te houden met de natuurlijke factoren, te weten, de erosie waaraan de oevers blootgesteld zijn ingevolge de stroming van het water en het voorbijvaren van de schepen, evenals met de aard van de werken, waartoe hij opdracht kreeg, te weten het verwijderen van de oude oeverbescherming en de mogelijke grondverschuiving die dergelijke werken kunnen teweeg brengen;

Overwegende tenslotte, dat de aannemer naliet met Intercom voorafgaandelijk aan de uitvoering van de werken de na te leven voorwaarden overeen te komen;

Overwegende dat al deze tekortkomingen in hoofde van de aannemer geleid hebben tot de beschadiging van een kabel, waarvoor thans vergoeding wordt gevorderd;

Overwegende dat appellanten het schadefeit uitsluitend toeschrijven aan onjuiste plannen, die door geïntimeerde ter beschikking werden gesteld;

Dat zij meer bepaald aanvoeren dat de beschadigde kabel op een veel geringere diepte gelegen was dan aangegeven op de liggingsplannen en dat de verplichte bescherming, zoals weergegeven op deze plannen, niet bestaande was of onvoldoende en slordig werd aangebracht;

Dat zij stellen dat tweede appellante als dusdanig verschalkt werd in haar normale verwachtingen, nu volgens de plannen van geïntimeerde de kabels op een zulkdanige diepte lagen en dermate beschermd waren, dat het risico voor een schadegeval nihil was, gelet op de geringe diepte waarop de haar opgedragen werken dienden uitgevoerd te worden;

Overwegende dat de omstandigheid, dat de kabel na de beschadiging teruggevonden werd op minder dan 1 m diepte, geenszins aantoonde dat deze kabel zich reeds voor de aanvang der werken op een dergelijke diepte bevond en dat de reële diepteligging van de kabel in belangrijke mate afweek van de op de plannen aangegeven diepteligging;

Dat, immers zoals blijkt uit het expertisverslag van Appeltans, het niet uitgesloten is dat het uittrekken van de steunpalen van de oude oeverbescherming invloed uitoefende tot op een grotere diepte (4m) dan die waarop de kabels van de zinker zich bevonden en dat het derhalve mogelijk was dat bij het uittrekken van een dergelijke steunpaal één of meerdere kabels van die zinker over een zekere afstand mee in de hoogte werden getrokken door een of ander uitstekend deel van de steunpaal, waarna de schade werd toegebracht door de bak

van de machine op minder dan 1 m onder het wateroppervlak;

Dat ook latere werken oorzaak kunnen zijn van het verplaatsen van de kabels of het al dan niet gedeeltelijk verwijderen van de bescherm laag, zoals blijkt uit de verklaring van dijkwachmeester Pierre, die er bij de aanleg van de zinker getuige van was dat de oeverbescherming aldaar over een zekere afstand volledig werd uitgebroken en, nadat de zinker was aangelegd, opnieuw werd geplaatst;

Dat ook natuurelementen mogelijke onder het wateroppervlak ingetreden wijzigingen in de hand hebben gewerkt;

Dat de eventueel gewijzigde toestand evenwel door de aannemer had kunnen onderkend worden indien hij de voorschriften van voornoemd Koninklijk Besluit had nageleefd en alle voorzorgsmaatregelen had getroffen, die elk voorzichtig en nauwlettend aannemer in dezelfde omstandigheden zou genomen hebben;

Overwegende dat geïntimeerde zich ten onrechte beroept op het eenzijdig karakter van het expertiseverslag van Appeltans;

Dat deskundige Appeltans ingezet werd krachtens de B.V.V.O. overeenkomst welke door beide partijen ondertekend werd;

Dat de ingeroepen schorsing van de overeenkomst, zoals blijkt uit de bijlage aan de overeenkomst dd. 22 december 1983, enkel de rechtstreekse vordering betreft voorzien in artikel 2 van de B.V.V.O.-overeenkomst en dus niet de overeengekomen procedures betreffende de vaststellingen van het schadefeit en de raming van de schade;

Overwegende dat in hoofde van geïntimeerde geen fout in oorzakelijk verband met het ongeval bewezen wordt;

Overwegende dat alleen de tekortkomingen bewezen in hoofde van tweede appellante of haar aangestelde oorzaak zijn van de vastgestelde schade;

Overwegende dat het hoger beroep van appellanten derhalve ongegrond is;

Om deze redenen,

het Hof, rechtdoende na tegenspraak; gelet op artikel 24 van de wet van 15 juni 1935 betreffende het gebruik der talen in gerechtszaken;

geeft akte aan de n.v. Electrabel van de hervatting van het geding ingesteld namens de n.v. Intercom en aan appellanten van de aanvaarding ervan;

verklaart het hoger beroep ontvanke-lijk, doch ongegrond;

veroordeelt appellanten in solidum tot betaling van de kosten van het hoger beroep, vereffend op 23.050 frank voor appellanten en op 15.600 frank voor geïntimeerde.

..."

HOF VAN BEROEP TE ANTWERPEN – 21 DECEMBER 1994

2de Kamer

Zetelend: Hb. De Vel, Voorzitter, Carette en Bax

Advocaten: Mrs. Boes loco Smets, Mrs. Croonen loco Van Doren

CUINEN T/ c.v. IVEKA

**Beschadiging van ondergrondse kabel •
Mechanisch werktuig • Privé-terrein •
Verplichte planaanvraag • Merktekens**

**Bris de câble souterrain • Engin
mécanique • Terrain privé • Obligation
de demande des plans • Repères**

Het feit dat de werken op privé-terrein gebeuren, ontheft de aannemer niet van de elementaire verplichting om bij de nutsbedrijven navraag te doen betreffende de ligging van de kabels.

Zelfs wanneer de merktekens, waarvan sprake in art. 188 AREG niet aanwezig zijn, geeft dit geen aanleiding tot vrijstelling van de raadplegingsverplichting.

Le fait que les travaux se réalisent sur un terrain privé, ne libère pas l'entrepreneur de son obligation élémentaire de s'informer auprès des entreprises d'utilité publique sur la situation des câbles. Même en cas d'absence des repères prévus par l'art. 188 du RGIE l'entrepreneur reste tenu par son obligation de consultation.

Gelet op de door de wet vereiste processtukken, in behoorlijke vorm overgelegd, waaronder een eensluitend afschrift van het bestreden vonnis, waarvan geen akte van betekening wordt voorgelegd, alsmede het verzoekschrift, ingediend ter griffie van dit Hof op 13 juli 1992, waarmee een naar vorm en termijn regelmatig en ontvankelijk hoger beroep ingesteld werd;

Overwegende dat appelland bij hervorming van het bestreden vonnis nastreeft, dat de vordering van geïntimeerde, die ertoe strekt appelland te horen veroordelen om haar het bedrag te betalen van 66.706 BEF, vermeerderd met de vergoedende intresten vanaf 5 april 1990 en de gerechtelijke intresten, zou worden afgewezen;

Overwegende dat geïntimeerde concludeert tot de ongegrondheid van het hoger beroep en tot de bevestiging van het bestreden vonnis in al zijn beschikkingen;

Overwegende dat de feiten van het geschil een beschadiging aan een ondergrondse hoogspanningskabel van geïntimeerde betreffen, te Mol op 5 april 1990, op een privé-eigendom gelegen Europawijk 9, toen appelland aldaar in opdracht van de eigenaar graafwerken uitvoerde met een hydraulische kraan, waarbij de kabel gebroken werd door de grijper van de kraan;

Overwegende dat de vordering is gesteund op art. 1382 B.W.;

Overwegende dat appelland zijn aansprakelijkheid betwist op grond van het feit, dat de werken (het uitgraven van boomstronken tot op ± 1,5 m diepte) werden uitgevoerd midden op privaat terrein, dat aan de grondeigenaar het bouwplan van het pand werd gevraagd, waarop de aansluitingen

van water, telefoon en elektriciteit stonden en dat er geen tekenen aanwezig waren in de omgeving die de aandacht moesten vestigen op een mogelijke hoogspanningskabel in de grond;

Dat appelland stelt dat de aanwezigheid van de kabel "onvoorzienbaar" was;

Dat hij meent dat geïntimeerde ten onrechte verwijst naar artikel 192.02 AREI, daar in casu niets er op zou gewezen hebben, dat de werken "in de omgeving van een kabel gebeurden;

Overwegende dat geïntimeerde verwijst naar vernoemd artikel 192.02 a AREI en naar artikel 260 bis ARAB.

Dat zij verder het feit benadrukt, dat appelland geen plannen bij haar heeft opgevraagd;

Overwegende dat de vernoemde artikelen aan de aannemer van grondwerken de elementaire plicht opleggen om de plannen met de ligging der kabels te raadplegen, ongeacht de werken op private dan wel op niet-private grond worden verricht;

Dat het feit dat er "vermoedelijk", naar de afwezigheid van goed zichtbare tekenen, geen kabels "in de omgeving" lagen, onvoldoende is om de plannen niet te moeten opvragen;

Dat enkel als er "zekerheid" zou zijn over het ontbreken van kabels in de bodem in de omgeving van de uit te voeren werken er geen plannen zouden dienen opgevraagd te worden, doch dat zulke "zekerheid" zonder het raadplegen van plannen bijna uitgesloten is;

Dat voorzeker het niet aanwezig zijn van merktekens, voorzien in artikel 188 AREI geen vrijstelling geeft van deze raadpleging;

Dat bovendien in casu, volgens het verslag van de deskundige

H. CLAESEN, het schadegeval heeft plaatsgevonden "in een wijk in open bebouwing, waarvan de woningen op diverse wijze verspreid staan zonder fysieke scheiding tussen de verschillende percelen", zodat kabels niet enkel evenwijdig of in de nabijheid van de openbare weg moesten "vermoed" worden;

Dat de plaats waar de beschadiging gebeurde -in een greppel van 0,5 m diep, die dienst doet als afwateringsgracht- bij die plaatsgesteldheid juist een vermoeden van aanwezigheid van kabels oproept;

Dat het feit dat de eigenaar in casu niet op de hoogte was gesteld van de aanwezigheid van een hoogspanningskabel op zijn grond ook geen afbreuk doet aan de consultatieplicht van de plannen in hoofde van de aannemer der werken, zijnde appelland;

Overwegende dat gelet op dit alles, de aansprakelijkheid van appelland voor het schadegeval vaststaat;

Dat voorzeker appelland zich niet kan beroepen op een onoverwinnelijke dwaling;

Dat de motiveringen van de eerste rechter hier volledig kunnen bijgetreden worden en hernomen;

Overwegende dat het hoger beroep bijgevolg ongegrond is;

OM DIE REDENEN HET HOF,

Recht doende op tegenspraak;

Gelet op art. 24 van de Wet van 15 juni 1935;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond;

Bevestigt het bestreden vonnis in al zijn schikkingen;

..."

HOF VAN BEROEP TE GENT - 4 OKTOBER 1996

9de Kamer

Zetelend: Hb. Thybergin, wnd. Voorzitter en Oplinus

Advocaten: mrs. Fazzi en Danneels

IMEWO T/ n.v. DENIJS

**Kabelbeschadiging • Lokalisatieplicht •
Draagwijdte van de raadplegingsver-
plichting • Onvoldoende lokalisatie •
Fout aannemer**

**Bris de câble • Obligation de localisation •
Portée de l'obligation de consultation •
Localisation insuffisante • Faute de
l'entrepreneur**

Wanneer de aannemer bij het lokaliseren van de kabel volgens het plan moeilijkheden ondervond, diende hij de eigenaar van de kabel te contacteren en verdere peilingen uit te voeren om alsnog de juiste ligging van de kabel te vinden, alvorens de graafwerken aan te vatten.

L'entrepreneur qui tente de localiser le câble suivant les indications du plan, et qui rencontre des difficultés, doit -avant d'entreprendre les travaux de terrassement- se concerter avec le propriétaire du câble et exécuter des sondages supplémentaires.

“...

kosten van het geding.

geïntimeerde, p.2 sub 1).

Het Hof heeft kennis genomen van het vonnis d.d. 13 februari 1991 van de rechtbank van koophandel te Gent waartegen de Coöperatieve Intercommunale Maatschappij voor Energievoorziening in West- en Oost-Vlaanderen - IMEWO, tijdig en op regelmatige wijze, hoger beroep heeft ingesteld.

Partijen werden in openbare terechtzitting gehoord bij monde van hun raadslieden; zowel de overgelegde stukken als de neergelegde conclusies werden ingezien.

1. Aanleiding tot de aanhoudende betwisting tussen partijen zijn werken uitgevoerd door geïntimeerde waarbij op 27 mei 1988 een ondergrondse hoogspanningskabel, eigendom van appellante, wordt beschadigd.

Zo is het dat appellante op 23 januari 1989 laat overgaan tot dagvaarding van geïntimeerde teneinde betaling te bekomen van een schadevergoeding ad 77 156 BEF meer de vergoedende rente en alle

In zijn bestreden vonnis aanvaardt de eerste rechter de stelling van geïntimeerde dat de kwestieuze kabel zich op 15 meter bevond van de plaats waar die zich volgens het plan van appellante moest bevinden en hij wijst de vordering af als ongegrond, aannemend dat het schadegeval uitsluitend te wijten is aan het onbetrouwbaar liggingsplan.

2. Vergelijking van de voorliggende stukken toont aan dat beide partijen, alhoewel gebruik makend van dezelfde liggingsplannen, de plaats van het schadegeval op het plan lokaliseren, hetzij precies op de aangeduide ligging van de kabel, hetzij op een geruime afstand ervan en volgens geïntimeerde zelfs op 15 meter er vandaan.

Hoe dan ook, de deskundige van het B.V.V.O. merkt op dat volgens de verklaringen van een aangeselde van geïntimeerde de kabel “zich aan 6 m van de Veldstraat bevond i.p.v. 1,10 m zoals op het plan aangegeven wordt” (cf. stuk 2 dossier

Voortgaande op deze verklaring neemt het Hof redelijker wijze aan dat de kwestieuze kabel dus 4,90 m verwijderd lag van de plaats waar hij planmatig vermoed was te liggen.

3. Opdat geïntimeerde zich van haar aansprakelijkheid voor de kabelschade zou kunnen bevrijden dient zij niet alleen te bewijzen dat zij de liggingsplannen heeft geraadpleegd maar ook dat zij voorafgaandelijk overleg heeft gepleegd met de eigenaar van de kabel en de nodige peilingen heeft gedaan.

Ten deze wordt geen gewag gemaakt van enig overleg en is er slechts één peiling gebeurd, nl. op de plaats waar de kabel planmatig moest liggen.

Bij gebrek aan overleg en bij gebrek aan het aantreffen van de kabel op de aangeduide plaats zal de aannemer in de omgeving verder peilen, minstens met bijzondere omzichtigheid verder graven en dit desnoods zonder gebruik te maken

van graafmachines.

Een afwijking zoals ten deze, minder dan 5 meter, is niet abnormaal te noemen en beschadiging had door de aannemer kunnen vermeden worden door voorafgaand overleg, aanvullende peilingen en door het niet machinaal graven in de nabijheid van de aangeduide maar niet onmiddellijk aangetroffen ondergrondse kabels.

OM DIE REDENEN,

HET HOF,

Recht doende op tegenspraak en toepassing makend van art. 24 van de wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken;

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk en gegrond;

Doet het bestreden vonnis teniet en opnieuw wijzende;

Verklaart de oorspronkelijke vorde-

ring van appellante ontvankelijk en gegrond en veroordeelt dienvolgens geïntimeerde tot betaling van 77 156 BEF, meer de vergoedende rente vanaf 27 mei 1988 tot op heden, de gerechtelijke rente vanaf heden en meer de kosten van de beide instanties die aan de zijde van appellante niet kunnen worden vereffend bij gebrek aan opgave van een kostenstaat.

HOF VAN BEROEP TE GENT – 6 MAART 1998

21e Kamer

Zetelend: Mevr. Schoonjans

Avocaten: mrs. Dauw, De Clerck, Verbeke en Brondel

c.v. GASELWEST T/ n.v. BELGACOM T/ b.v.b.a. SAERENS Alfons

Beschadiging ondergrondse elektriciteitskabel • Burenhinder • Eigenaar van de ondergrond • Aansprakelijkheid

Bris de câble électrique • Trouble de voisinage • Propriétaire du sous-sol • Responsabilité

Het enkel feit dat de telefoonmaatschappij, eigenares van de ondergrond, op haar erf werken uitvoert en daarbij een kabel op een naburig erf perforeert, kan tot gevolg hebben dat abnormale last wordt opgelegd op dit laatste erf. Hierdoor verstoort zij het evenwicht tussen beide erven waardoor zij aansprakelijk wordt geacht op basis van art. 544 BW.

Le simple fait que la compagnie de téléphone propriétaire du sous-sol, exécute des travaux sur son fonds et perfore un câble sur un fonds voisin, peut avoir pour conséquence d'engendrer une charge anormale sur ce dernier fonds. De ce fait elle crée une rupture d'équilibre entre les deux fonds par laquelle sa responsabilité est appréciée sur base de l'art. 544 du CC.

1. Het tijdig, toelaatbaar en in regelmatige vorm ingesteld hoger beroep betreft een vonnis van 15/01/1996 op tegenspraak gewezen door de eerste kamer van de rechtbank van eerste aanleg te Brugge waarbij n.v. Belgacom veroordeeld werd om te betalen aan Gaselwest het bedrag van 220.543 BEF meer de vergoedende intrest vanaf 13/04/1993 tot 12/11/1993 en vanaf dan meer de gerechtelijke intrest. Het genoemde bedrag staat

voor de schade aan een kabel eigendom van Gaselwest. Deze laatste heeft eveneens vergoeding van haar schade gevorderd tegen de b.v.b.a. Saerens.

Bij het genoemde vonnis werd deze vordering ongegrond verklaard. De vordering in vrijwaring van n.v. Belgacom tegen de b.v.b.a. Saerens werd eveneens ongegrond verklaard. De n.v. Belgacom werd veroordeeld in de kosten.

2. Het hoger beroep van de n.v. Belgacom strekt ertoe het bestreden

vonnis teniet te doen en opnieuw wijzend, in hoofdorde, de tegen haar gestelde vordering van Gaselwest onontvankelijk, niet toelaatbaar, minstens ongegrond te verklaren met veroordeling van Gaselwest in alle kosten van iedere aanleg, in subsidiaire orde, zo de vordering van Gaselwest tegen haar, n.v. Belgacom, ontvankelijk en gegrond zou worden verklaard, alsdan de b.v.b.a. Saerens te veroordelen om haar te vrijwaren voor alle veroordelingen zo in hoofdsom, intresten als kosten.

3. Gaselwest vraagt het hoger beroep ongegrond te verklaren. Zij stelt op regelmatige wijze incidenteel beroep in teneinde het bestreden vonnis teniet te doen en opnieuw wijzend de n.v. Belgacom en de b.v.b.a. Saerens solidaire, minstens in solidum te veroordelen om aan haar te betalen het bedrag van 222.268 BEF meer de vergoedende intrest vanaf 13/04/1993, meer de gerechtelijke intrest en meer de kosten.
4. De b.v.b.a. Saerens vraagt het hoger beroep van n.v. Belgacom ontvankelijk doch ongegrond te verklaren, het incidenteel beroep van Gaselwest onontvankelijk, minstens ongegrond te verklaren. De b.v.b.a. Saerens stelt op regelmatige wijze incidenteel beroep in enkel wat betreft de beslissing in verband met de rechtskosten nu deze haar door de eerste rechter niet werden toegekend.
5. Het bestreden vonnis zet de feitelijke omstandigheden die aan de grondslag liggen van de vorderingen, de standpunten van de partijen en de relevante beoordelingsgegevens voldoende uiteen. Het volstaat daarnaar te verwijzen.
6. De partijen voeren geen middelen aan en er zijn geen ambtshalve in te roepen middelen voorhanden die doen besluiten tot de onontvankelijkheid van het hoger beroep, van het incidenteel beroep en van de oorspronkelijke vorderingen, hoofdvordering en tussenvorderingen.
7. Ten aanzien van n.v. Belgacom. De eerste rechter heeft n.v. Belgacom aansprakelijk gehouden voor de schade aan de kabel van Gaselwest op grond van art. 544 BW. De aansprakelijkheid van art. 544 BW vindt haar oorsprong in een verstoring van het evenwicht tussen twee eigendommen zelfs zo dit een gevolg is van een niet foutief handelen van de opdrachtgever. Of de n.v. Belgacom zelf al

dan niet een fout heeft begaan is aldus zonder belang. – zie R. Dalcq: *Traité de la Responsabilité Civile*: Deel I, nr. 705 quinquies. De n.v. Belgacom heeft blijkens de overgelegde briefwisseling nooit betwist dat de schade aan de kabel van Gaselwest ontstaan is gevolg aan werken aan de telefoonkabel. Zij heeft wel steeds voorgehouden dat Gaselwest de schade moest verhalen op de b.v.b.a. Saerens die in haar opdracht aan de telefoonkabel laswerken had uitgevoerd. De n.v. Belgacom betwist verder evenmin dat zij de eigenaar is van de ondergrond waarin de telefoonkabel gelegen is. Indien men tijdens het uitvoeren van werken op een erf een kabel op een naburig erf perforereert legt men een abnormale last op dit laatste erf en is dit aldus als een verstoring van het evenwicht tussen de beide erven te aanzien.

8. Ten aanzien van de b.v.b.a. Saerens.

De b.v.b.a. Saerens heeft in opdracht en voor rekening van n.v. Belgacom laswerken aan een telefoonkabel uitgevoerd. Deze werken waren materieel beëindigd op 16/10/1992 – zie het PV van voorlopige oplevering d.d. 16/10/1992, stuk 4 dossier n.v. Belgacom. De schade waarvoor Gaselwest thans vergoeding vordert werd ongeveer zes maanden nadien vastgesteld meer bepaald op 13/04/1993. De n.v. Belgacom en Gaselwest hebben een summere minnelijke vaststelling gedaan op 14/04/1993. – zie stuk 1 dossier Gaselwest. De b.v.b.a. Saerens werd op deze vaststellingen niet uitgenodigd. Zij kreeg voor het eerst bij brief d.d. 12/05/1993 van Gaselwest bericht dat zij aansprakelijk werd gehouden voor de schade. De b.v.b.a. Saerens heeft haar aansprakelijkheid steeds betwist. Volgens n.v. Belgacom en Gaselwest heeft de b.v.b.a. Saerens laswerken uitgevoerd in de onmiddellijke nabijheid van de beschadigde kabel, heeft de b.v.b.a.

Saerens daarbij gebruik gemaakt van piketten, bestaat de schade aan de kabel in een perforatie door een piket en is het een veelvuldig voorkomend verschijnsel dat de schade aan ondergrondse kabels weken en soms maanden na de uitgevoerde werken vastgesteld wordt t.w. bij het defect gaan van de kabels o.m. door watersijpeling en heeft tenslotte de b.v.b.a. de werken uitgevoerd zonder voorafgaand liggingplannen aan te vragen en/of peilingen uit te voeren. Volgens Belgacom en Gaselwest zijn alle genoemde gegevens samen de bepaalde, gewichtige en met elkaar overeenstemmende vermoedens voldoende als bewijs van de fout van de b.v.b.a. Saerens en het causaal verband tussen de fout en de schade. Het hof kan de redenering van de n.v. Belgacom en van Gaselwest niet volgen. Het enige gegeven wat ten deze vaststaat en niet wordt betwist is dat de b.v.b.a. Saerens ongeveer zes maanden voor datum waarop de schade werd vastgesteld laswerken heeft uitgevoerd aan een telefoonkabel. Alle overige gegevens die door n.v. Belgacom en Gaselwest worden ingeroepen zijn loutere beweringen die door b.v.b.a. Saerens formeel worden betwist. In weerwil van wat zij beweren ligt er voor eerst geen bewijs voor dat de b.v.b.a. Saerens de laswerken heeft uitgevoerd in de onmiddellijke nabijheid van de beschadigde kabel. In het PV van minnelijke vaststelling wordt de plaats van de beschadiging aangeduid. Daarin wordt evenwel de plaats waar de b.v.b.a. Saerens heeft gewerkt niet aangegeven. Het gegeven dat de beschadigde kabel ligt op ongeveer 30 cm van de telefoonkabel bewijst in wezen niets nu blijkt dat de beide kabels over een lengte van meerder tientallen meter naast elkaar gelegen zijn. De b.v.b.a. Saerens betwist bovendien formeel dat zij bij de laswerken gebruik heeft gemaakt van piketten. Dat dit een gebruikelijke en/of noodzake-

lijke werkwijze zou zijn, zoals Belgacom en Gaselwest beweren, blijkt nergens uit. Ir. C. De Zutter spreekt dit tegen. Volgens hem zijn er geen piketten geklopt noch om het werk af te zetten, noch als steun voor de telefoon lasdozen. Ten aanzien van de b.v.b.a. Saerens is zelfs niet bewezen dat de schade aan de kabel een gevolg is van een perforatie door een piket. Het PV van minnelijke vaststelling van 14/04/1993 is niet tegenstelbaar aan de b.v.b.a. Saerens die niet uitgenodigd was op de vaststellingen. Zij heeft nooit de gelegenheid gekregen om de oorzaak van de schade tegensprekelijk te laten vaststellen. Het PV is bovendien zoals reeds gezegd summier opgesteld. Dit PV bevat geen beschrijving van de beschadiging. In die omstandigheden is aan de b.v.b.a. Saerens het recht ontzegd op een tegensprekelijk en onpartijdige vaststelling van de schade en de oorzaak ervan. Om die reden ook kunnen n.v. Belgacom en

Gaselwest niet op grond van allerlei beweringen voorhouden dat de fout van de b.v.b.a. Saerens de enige mogelijke oorzaak van de schade kan zijn. Dit des te meer nu n.v. Belgacom niet ontkent dat zij op de plaats van de beschadiging zelf ook werken heeft uitgevoerd en er uit niets blijkt dat dit enkel graafwerken zijn geweest waarbij geen piketten werden gebruikt.

Nu geen bewijs voorligt dat de b.v.b.a. Saerens tijdens het uitvoeren van de laswerken daadwerkelijk de schadeverwekkende handeling heeft gesteld kan zij niet aansprakelijk worden gehouden noch op grond van art. 1382 BW noch op grond van art. 544 en staat de theoretische fout van het niet opvragen van de liggingplannen en of het niet uitvoeren van peilingen, zelfs zo deze bewezen zou zijn, niet in causaal verband met de schade.

9. Om de redenen hiervoor aangehaald en om de ermee niet strijdi-

ge motieven van het bestreden vonnis die het hof overneemt is de beslissing van de eerste rechter te bevestigen mits deze aanvulling dat de n.v. Belgacom ook moet worden veroordeeld in de kosten van de b.v.b.a. Saerens.

OP DEZE GRONDEN,

HET HOF,

Rechtdoende op tegenspraak,

Verklaart het hoger beroep ontvankelijk doch ongegrond,

Verklaart het incidenteel beroep van Gaselwest eveneens ontvankelijk doch ongegrond,

Verklaart het incidenteel beroep van de b.v.b.a. Saerens ontvankelijk en gegrond,

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE – 19 JANUARI 1993

4de Kamer

Zetelend: *hb. Vercruyse, voorzitter, Denolf en Piers*

Advocaten: *mrs. De Fauw en Dekeyzer*

c.v. W.V.E.M. T/ n.v. DEVRIESE RAF

Beschadiging van ondergrondse kabels • Mechanische werktuigen • Lokalisatieplicht • Raadplegingsverplichting • Algemene zorgvuldigheidsplicht • Geen onoverwinnelijke dwaling • Voorbehoud op plan • Planafwijking: diepte • Fout van verdeler • Geen oorzakelijk verband • Uurloon • Administratieve kosten

Bris de câbles souterrains • Engins mécaniques • Obligation de localisation • Obligation de consultation • Obligation générale de prudence • Absence d'erreur invincible • Clause de réserve sur le plan • Plan non conforme: profondeur • Faute du distributeur • Absence de causalité • Tarif horaire • Frais administratifs

1. Een aannemer die de kabel voor de aanvang van de werken niet lokaliseert, de verdeler niet raadpleegt en het verbod negeert om binnen de veiligheidszone met mechanische werktuigen te werken, schiet te kort aan

1. Un entrepreneur qui ne localise pas le câble avant le début des travaux, qui ne consulte pas le distributeur et qui ignore l'interdiction d'exécuter des travaux à l'aide d'engins mécaniques dans le gabarit de sécurité, mé-

- zijn normale voorzichtigheidsplicht en kan zich geenszins op een onoverwinnelijke dwaling beroepen.*
2. *De eventuele fout van de verdeler staat niet in causaal verband tot de schade, gezien de aannemer precies de verplichting heeft om de ligging van de kabels vooraf te lokaliseren, minstens de verdeler te raadplegen.*
 3. *De clause die bepaalt dat de plans slechts een indicatieve waarde hebben, ontbeft de verdeler niet van alle verantwoordelijkheid maar moet de aannemer ertoe aanzetten de werken met de nodige omzichtigheid aan te vatten en vooraf een onderzoek in te stellen.*
 4. *Het feit dat de kabel niet op de reglementaire diepte werd aangebracht en zelfs op een diepte die afweek van het opgevraagde plan, belet niet dat de aannemer de nodige peilingen had moeten uitvoeren om de elektriciteitskabel precies te lokaliseren.*
 5. *Het arbeidsloon van het personeel van de verdeler om tot herstel van de kabel over te gaan maakt integrerend deel uit van de herstelkosten. Deze kostprijs betekent een verlies dat moet vergoed worden.*
 6. *De verboging met de administratieve kosten beoogt de vergoeding van een reëel geleden verlies dat rechtstreeks verband houdt met de fout van de aannemer.*

- connaît son obligation normale de prudence et ne peut en aucun cas invoquer l'erreur invincible.*
2. *La faute éventuelle du distributeur ne présente aucun lien de causalité avec le dommage, vu que l'entrepreneur a précisément l'obligation de localiser préalablement la situation des câbles, ou au moins de consulter le distributeur.*
 3. *La clause de réserve précisant que les plans ne présentent qu'une valeur indicative n'exonère pas le distributeur de sa responsabilité mais doit inciter l'entrepreneur à exécuter les travaux avec la prudence nécessaire et à procéder à un examen préliminaire*
 4. *Le fait que le câble ne se situait non seulement pas à la profondeur réglementaire mais même à une profondeur différente du plan réclamé, n'empêche pas que l'entrepreneur aurait dû effectuer les sondages nécessaires pour localiser avec précision le câble électrique.*
 5. *Le salaire du personnel du distributeur pour la réparation du câble fait partie intégrante des frais de réparation. Ce coût constitue une perte qui doit être indemnisée.*
 6. *L'accroissement des coûts administratifs vise à indemniser une perte réellement établie, directement causé par la faute de l'entrepreneur.*

...

Eiseres vordert de betaling van een bedrag van 87.032 frank van verweerster. Dit bedrag stemt overeen met de schade die eiseres heeft geleden toen verweersters aangestelde op 15 februari 1990 een kabel heeft doorgetrokken met zijn hydraulische kraan naar aanleiding van graafwerken in de Ruddervoordestraat te Torhout.

Verweerster betwist haar verantwoordelijkheid en wijt het schadegeval aan de foutieve plaatsing van de kabel:

- 1) deze was niet op de reglementaire diepte aangebracht;
- 2) en was niet voorzien van de wettelijk voorgeschreven bescherming, hetzij een doorlopend omhulsel in duurzaam en weerstandbiedend materiaal.

Verder, zij het subsidiair, betwist verweerster eveneens de grootte van de gevorderde vergoeding.

In zake van quasi-delictuele aansprakelijkheid volstaat de lichtste fout om deze aansprakelijkheid in het gedrang

te brengen. Deze fout moet in feite worden beoordeeld, rekeninghoudend met de externe omstandigheden van de zaak.

Aldus dient in abstracto te worden onderzocht of verweerster gehandeld heeft zoals een voorzichtig en bedacht persoon zou hebben gehandeld, erover wakend dat zijn handelswijze geen schade zou toebrengen aan derden.

Fout in hoofde van verweerster.

Eiseres verwijt verweerster twee fouten.

Verweerster heeft voorafgaand aan de werken de nodige peilingen niet verricht.

Verweerster heeft voorafgaand de plans van de ondergrondse kabels bij eiseres opgevraagd.

Het is gebleken dat op de plaats waar de kabel beschadigd was, deze op een diepte lag van 25 cm, net boven een rioolkoker en elders 60 cm diep was aangebracht.

Verweerster heeft geen peilingen uitgevoerd ondanks het feit dat zij wist dat op de plaats van de graafwerken een elektriciteitskabel aanwezig was. Het feit dat de kabel niet op de reglementaire diepte werd aangebracht en zelfs op een diepte die afweek van de opgevraagde plans, belet niet dat verweerster op de werf, ter hoogte van de rioolkoker, de nodige peilingen had moeten uitvoeren om de elektriciteitskabel precies te lokaliseren, hetgeen een omzichtig aannemer wel degelijk zou hebben gedaan.

Verweerster mocht niet louter en alleen op de plans – a fortiori niet gelet op de voorbehoudsclausule – voortgaan, maar had vooraf eveneens overleg dienen te plegen met eiseres te meer dat zij kon vermoeden dat de kabel ter hoogte van de rioolkoker op een afwijkende diepte was aangebracht.

Verweerster is aldus aan haar normale voorzichtigheidsplicht tekort gekomen en kan zich geenszins op een onoverwinnelijke dwaling beroepen.

Verweerster pleegde een inbreuk op

art. 260 bis par. 1 en 2 van het A.R.A.B.

Voormelde wettelijke bepaling legt aan de aannemer op om voorafgaand aan de werken onder meer de eigenaar van de kabel te raadplegen, bij gebreke waarvan eerst de kabels dienen gelokaliseerd te worden.

Verweerster heeft de eigenaar van de kabel, eiseres, niet vooraf geraadpleegd. Dit was des te meer noodzakelijk nu mag worden aangenomen dat verweerster inderdaad zonder de betonplaat te doorboren, de kabels niet kon lokaliseren.

Het mag worden aanvaard dat de raadpleging van eiseres door verweerster de bijzondere ligging van de kabel ter hoogte van de rioolkoker zou hebben gereveleerd.

Bovendien heeft verweerster het verbod genegeerd om binnen de veiligheidszone (bereik van 50 cm weerszijden) van de kabel met mechanische werktuigen te werken.

Ook op deze punten heeft verweerster foutief, in strijd met de dwingende voorschriften, gehandeld.

Fouten in hoofde van eiseres.

Onnauwkeurig/foutief plan.

Het feit dat het afgeleverde plan de ligging van de beschadigde kabel niet exact weergaf, kan de aansprakelijkheid van eiseres wel degelijk in het gedrang brengen. De voorbehoudsclausule volstaat niet om eiseres van alle verantwoordelijkheid te ontheven. Deze clausule heeft anderzijds wel belang, waar zij de aannemer uitdrukkelijk waarschuwt de werken met de nodige omzichtigheid aan te vatten en vooraf een onderzoek ter plaatse in te stellen.

Bovendien, zelfs indien zou worden aanvaard dat de aflevering van een onnauwkeurig plan een fout in hoofde van eiseres uitmaakt, dan nog zou deze fout niet in causaal verband staan tot het ongeval, nu verweerster precies de verplichting had om de ligging van de kabels vooraf te lokaliseren, minstens eiseres te raadplegen.

Het feit dat eiseres verweerster niet informeerde van de gewijzigde ligging van de kabel, kan in haar hoofde niet als foutief worden beschouwd, nu het precies verweerster is die eiseres daarover expliciet dient te raadplegen.

Onafgedekte kabel.

Uit de tegensprekelijke vaststelling der schade is gebleken dat de kabel werd afgedekt met dekpannen. Het is derhalve niet bewezen dat de kabel niet van de vereiste bescherming zou zijn voorzien.

Het causaal verband.

Het feit de kabel niet vooraf te hebben gelokaliseerd, geen peilingen te hebben uitgevoerd, en eiseres niet te hebben geraadpleegd, en anderzijds de werken in de nabijheid van de kabel te hebben gedaan met een hydraulische kraan heeft de kabelschade rechtstreeks veroorzaakt. Immers bij een behoorlijke en voorafgaandelijke peiling en raadpleging van eiseres, zou kabel correct zijn gesitueerd; bij het manueel en voorzichtig afgraven zou de kabel evenmin zijn doorgetrokken.

De eventuele fout in hoofde van eiseres heeft niet bijgedragen tot de schade, zodat geen aanleiding bestaat de aansprakelijkheid te verdelen tussen de partijen.

De schade.

Het door eiseres geleden verlies dient vergoed te worden door de terugbetaling van de kostprijs der herstelwerken, die eiseres moet toelaten de beschadigde zaak te herstellen in de toestand waarin deze zich bevond voor het ongeval.

In casu werd de schade begroot aan de hand van realistische maatstaven en conform de gebruiken in de sector.

Daarbij dient aanvaard te worden dat het arbeidsloon dat eiseres diende uit te betalen aan haar personeel om tot herstel van de kabel over te gaan een integrerend deel uitmaakt van de herstelkosten.

Ook de verhoging voor administratieve kosten beoogt de vergoeding van een reëel geleden verlies dat rechtstreeks verband houdt met de fout van verweerster. De kostprijs voor de supplementaire tijd waarin bedienden van eiseres werd ingezet voor het herstel van de schade, betekent een patrimoniaal verlies dat door verweerster moet vergoed worden.

OM DEZE REDENEN,
DE RECHTBANK,

Beslissend op tegenspraak.

Gelet op artikel 2 en volgende van de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken.

Alle meeromvattende besluiten verwerpend als terzake niet dienend.

Ontvangt de vordering en verklaart ze gegrond.

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE LEUVEN – 21 APRIL 1993

Sde Kamer

Zetelend: dbr. Puissant

Advocaten: mrs. Wierinckx en Régimont loco Evrard

c.v. P.B.E. T/ GUFFENS

Beschadiging van ondergrondse elektriciteitskabel • Kortsluiting • Aansprakelijkheid op grond van vermoedens • Manifestatie van de schade.

Bris de câble électrique souterrain • Court-circuit • Responsabilité sur base de présomptions • Apparition du dommage

Het feit dat:

- de aannemer een woning aansloot op het rioleringsnet
- later vastgesteld werd dat een elektriciteitskabel net boven de rioleringsaansluiting is beschadigd
- deze aannemer op kwestieuze plaats werkte
- deze aannemer nalaat aan te tonen, beboudens loutere bewering, dat een derde na hem op deze plaats werkte zijn voldoende bewijs dat de aannemer de kabel beschadigde.

Het is aanvaardbaar dat een kortsluiting, als gevolg van de beschadiging, pas na maanden optreedt.

Le fait que:

- l'entrepreneur raccordait une habitation aux égouts;
- il a été constaté ultérieurement qu'un câble électrique était endommagé juste au dessus de ce branchement;
- cet entrepreneur travaillait à l'endroit litigieux;
- cet entrepreneur a négligé de prouver, sauf simple déclaration, qu'un tiers a travaillé après lui à cet endroit; établit à suffisance que le câble a été endommagé par l'entrepreneur.

On peut admettre qu'un court-circuit se soit produit, des mois après, comme conséquence du dommage.

"...

Overwegende dat eiseres voorhoudt dat verweerder een elektriciteitskabel beschadigde tijdens grondwerken die hij uitvoerde ter plaatse Oplinter, op de hoek Herestraat-Dalstraat, aan de woning nr. 83.

Overwegende dat verweerder de beschadiging door zijn toedoen betwist.

Overwegende dat uit een zonder gevolg gerangschikt strafdossier, dat door eiseres wordt neergelegd, blijkt dat verweerder, op genoemde plaats, werken uitvoerde op 14, 15, 16, 19 maart 1990. Dat hij dit in zijn verklaring aan de verbalisanten bevestigt en zegt dat het werk bestond uit het aansluiten van een woning op het rioleringsnet.

Dat op de bijgebrachte foto's, deel uitmakend van het strafdossier, de pvc-buis leidend naar de riolering zichtbaar is. Dat eveneens zichtbaar is dat juist boven deze buis de kwestige elektrici-

teitskabel gelegen is evenals een kabel van de RTT.

Overwegende dat op de elektriciteitskabel een beschadiging zichtbaar is die zonder twijfel afkomstig is van een graafmachine of een schop (zie foto's). Dat verweerder verklaarde dat hij tijdens de werken een kabel van de RTT beschadigde en dit aangaf doch dat hij de beschadiging van de elektriciteitskabel, door hem, betwist.

Overwegende dat het defect tengevolge van de beschadiging van de kabel door eiseres werd ontdekt begin juli 1990 hetzij 3 à 4 maanden na de uitvoering der werken door verweerder.

Overwegende dat volgens de heer Michaux, aangestelde van eiseres, de schade in de beginfase, de ontmanteling van een fase betrof. Dat eiseres documentatie bijbrengt over de kwestige kabel waaruit blijkt dat de kabel een ju- te buitenmantel heeft en een loden bin-

nenmantel. Dat niet betwist wordt dat de beschadigde kabel beantwoordt aan de eigenschappen.

Overwegende dat gezien deze samenstelling de uitleg van eiseres alsdat het grondwater en de zuren van de ondergrond naargelang de beschadiging snel of langzaam door de loden mantel dringen, zodoende dat de gevolgen van de beschadiging – in casu een kortsluiting – niet noodzakelijk onmiddellijk doch desgevallend pas later zoals in deze, 3-4 maanden, kunnen optreden, aanvaardbaar is. Dat m.a.w. de vastgestelde beschadiging zoals die te zien is op de foto's van het strafdossier zonder twijfel de latere kortsluiting heeft veroorzaakt.

Overwegende dat uit niets blijkt dat tussen 14 maart 1990 en 9 juli 1990 een andere aannemer of instantie ter plaatse werken uitvoerde. Dat deze mogelijkheid zelf dient uitgesloten te worden nu het toch niet moeilijk zou zijn voor ver-

weerder dit te bewijzen minstens aanneembaar te maken. Dat een loutere bewering zonder enige vorm van aanwijzing niet kan aanvaard worden.

Overwegende dat door deze gegevens en de aard van de aanvankelijke schade, nl. de inkerving door een scherp voorwerp, ter voldoening van recht be- wezen is dat het wel degelijk verweer- der was die de kabel beschadigde met de latere kortsluiting tot gevolg. Dat de schade niet te wijten is aan vetuustiteit.

Overwegende dat een zorgvuldig, nor-

maal aandachtig aannemer voldoende voorzorgen zou genomen hebben om zulke beschadiging te vermijden.

Dat verweerder een fout beging in de zin van art. 1382 B.W. en de door eise- res geleden schade dient te vergoeden.

De schade

Overwegende dat verweerder geen van de ingebrekestellingen dd. 06.08.1990, 25.09.1990 (met factuur), 26.07.1991 beantwoordde.

Dat verweerder evenmin in conclusie de bedragen als dusdanig –zij het in on-

dergeschikte orde– betwistte.

Dat de schade zoals gevorderd dan ook kan worden toegekend.

OM DEZE REDENEN,
DE RECHTBANK,

Rechtsprekend op tegenspraak.

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond.

...”

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUSSEL - 11 DECEMBER 1993

24ste Kamer

Zetelend: Mvr. Leus, hb. Sterckx en Deron

Advocaten: Mr. Coene loco Dath en Mr. De Nil loco De Kesel

c.v. SIBELGAS T/ b.v.b.a. GROND-EN AFBRAAKWERKEN VAN DEN BRANDE

Beschadiging van ondergrondse kabel • Nivelleringswerk • Raadplegingsplicht

De raadplegingsplicht voorzien in het artikel 260 bis van het ARAB geldt in geval van grond-, bestratings- of ander werk en dus ook in geval van nivelleringswerken. Het enkele feit schriftelijk inzage van de plannen te vragen, beantwoordt niet aan het begrip “raadpleging”.

“Raadpleging” in de zin van art. 260 bis betekent “overleg plegen, beraden met”.

Bris de câble souterrain • Travaux de nivellement • Obligation de consultation

L'obligation de consultation prévue à l'article 260 bis du RGPT vise les travaux de terrassement, de pavage ou tous autres travaux et donc également les travaux de nivellement. Le simple fait de demander les plans par écrit ne répond pas au concept “consultation”.

“Consultation” dans le sens de l'art. 260 bis signifie “se concerter”.

“... ”

1. De vordering

Overwegende dat de vordering van- wege eiseres, overeenkomstig dag- vaarding, ertoe strekt verweerster te horen veroordelen tot betaling van het bedrag van 117.256 BEF, meer de ver- goedende intresten sedert 11/01/91, de gerechtelijke intresten en kosten;

Dat verweerster besluit tot de ontvan- kelijkheid van de vordering, minstens ongegrondheid ervan;

Dat zij in ondergeschikte orde vraagt voor recht te horen zeggen dat, gelet op de afwezigheid van enige experti- se, de schade zoals voorgelegd door eiseres, niet tegenstelbaar is aan ver- weerster;

2. Betwisting

a) Nopens de ontvankelijkheid:

Overwegende dat verweerster stelt ten onrechte te zijn gedagvaard daar zij de kraan alsook personeel met name de kraanman in het kader van

een onderaannemingscontract ver- huurt aan de b.v.b.a. Meysmans;

Dat zij stelt te hebben gehandeld in opdracht en voor rekening van deze b.v.b.a. Meysmans zodat deze b.v.b.a. verantwoordelijk zou zijn voor het schadegeval;

Overwegende dat, zoals eiseres te- recht stelt, verweerster in gebreke blijft te bewijzen dat haar kraanman een aangestelde van de hoofdaan- nemer zou geworden zijn;

Dat er geen onderaannemingscontract wordt voorgelegd waaruit dit zou blijken;

Dat er evenmin een huurcontract met betrekking tot de kraan en kraanman wordt voorgelegd;

Dat de vordering derhalve ontvanke-lijk voorkomt.

b) Ten gronde:

Overwegende dat de betwisting handelt omtrent de verantwoordelijkheid voor de beschadiging van een hoogspanningskabel, gelegen te Vilvoorde, Mechelsesteenweg;

Dat hij het nivelleren van het terrein, een steunijzer teneinde een reclamepaneel te bevestigen, door het werktuig van verweerster in de grond werd geduwd zodat de ondergrondse hoogspanningskabel van eiseres beschadigd werd;

Overwegende dat eiseres stelt de plannen van de kabelnetten van eiseres te raadplegen alvorens de werken aan te vatten en deze leidingen evenmin gelokaliseerd heeft zodat zij inbreuk heeft gepleegd op de voorschriften van artikel 260 bis van het ARAB met betrekking tot het uitvoeren van grondwerken in de nabijheid van ondergrondse elektrische installaties;

Dat verweerster stelt te hebben geïnformeerd naar de ligging van de kabels en ervan op de hoogte was dat de nivelleringswerken slechts oppervlaktewerken waren en geen graafwerken, en er zodoende geen risico op schade aan elektriciteitsleidingen bestond;

Dat zij voorts stelt dat de schade veroorzaakt werd door de aanwezigheid van een onzichtbare metalen pin, welke een onvoorzienbare hindernis zou uitmaken;

Overwegende dat § 1 van artikel 260 bis van het Algemeen Reglement voor Arbeidsbescherming onder

meer bepaalt: "geen enkel grond, bestratings- of ander werk mag worden uitgevoerd in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel zonder dat (...) de eigenaar van de kabel vooraf is geraadpleegd. Het feit dat de in artikel 233 bedoelde merktekens al dan niet aanwezig zijn, ontslaat niet van deze raadpleging (...). Als de raadpleging niet heeft kunnen plaatsvinden, mag het werk niet uitgevoerd worden, zonder voorafgaande lokalisering van de kabels";

Dat het argument van verweerster dat het in casu enkel nivelleringswerken betrof derhalve niet opgaat;

Dat artikel 260 bis inderdaad gewag maakt van grond-, bestratings- of ander werk;

Dat verweerster voorts geen enkel bewijs overlegt waaruit zou blijken dat zij eiseres zou hebben geraadpleegd omtrent de ligging van de kabels;

Overwegende dat "raadpleging" in artikel 260 bis van het ARAB betekent: "overleg plegen, beraden met"; dat het enkele feit schriftelijk inzage van de plannen te vragen niet aan dat begrip beantwoordt; (Cass., 01/03/1985, R. W. 1985-86, 802);

Dat nergens uit blijkt dat eiseres terzake werd geraadpleegd;

Overwegende dat evenmin nergens uit blijkt dat verweerster de kabel gelokaliseerd had of dat er peilingen werden verricht;

Overwegende dat eiseres met betrekking tot de hoogspanningskabel die door verweerster werd beschadigd over een erfdienstbaarheid beschikt (overeenkomstig een schrijven dd. 10/03/1989 aan het Comité tot aankoop van onroerende goederen - Brussel II);

Dat, onder andere, de werkzaamheden langsheen de Mechelsesteenweg te Vilvoorde dienden te vol-

doen aan de voorwaarden dat er geen zware tuigen over de leiding mochten rijden;

Dat er derhalve, zoals eiseres terecht stelt, een rechtstreeks oorzakelijke verband bestaat tussen de door verweerster begane fout en het schadegeval;

c) Nopens het schadebedrag:

Overwegende dat verweerster stelt dat de schade niet het voorwerp zou hebben uitgemaakt van een expertise

Dat de rechtbank echter vaststelt dat de schade werd geëxpertiseerd door het Bureau voor Coördinatie van Expertises van de Beroepsvereniging van Verzekeringsondernemingen;

Dat de schade begroot werd op 117.256 BEF, overeenkomstig verslag dd. 17/07/1991;

Dat de vordering derhalve gegrond voorkomt;

OM DEZE REDENEN,

Rechtsprekende op tegenspraak,

Verklaart de vordering op tegenspraak ontvankelijk en gegrond,

..."

Noot

Beperking van het toepassingsveld van artikel 260 bis van het Algemeen Reglement voor de Arbeidsbescherming (ARAB) ingevolge het KB van 22 december 1994 tot wijziging van het KB van 10 maart 1981 (AREI) - Voorwaarden bij werken in de nabijheid van ondergrondse elektrische kabels - Installaties voor transport en verdeling van elektrische energie.

KB 5/08/1974 - Toevoeging van artikel 260 bis aan het ARAB (Algemeen Reglement op de Arbeidsbescherming)

Met artikel 2 van het KB van 5/08/1974 werd aan het ARAB het artikel 260 bis toegevoegd waarbij de voorwaarden werden bepaald om werken uit te voeren in de nabijheid van ondergrondse elektrische kabels, nl:

“§ 1 Geen enkel grond-, bestratings- of ander werk mag worden uitgevoerd in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel zonder dat de eigenaar van de ondergrond, de overheid die de eventueel gebruikte openbare weg beheert en de eigenaar van de kabel vooraf zijn geraadpleegd. Het feit dat de in artikel 233 bedoelde merktekens al dan niet aanwezig zijn ontslaat niet van deze raadpleging. Het bepaalde in het eerste lid is niet toepasselijk wanneer dringend werken moeten worden uitgevoerd om onderbreking van de dienst te vermijden.

Als de raadpleging niet heeft kunnen plaatshebben, mag het werk niet uitgevoerd worden zonder voorafgaande lokalisering van de kabels.

§ 2 Geen mechanische machines of werktuigen mogen worden gebruikt, in de veiligheidsruimte die begrensd is door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel, zonder dat de aannemer en de eigenaar van de kabel vooraf zijn overeengekomen over de na te leven voorwaarden.

§ 3 Wat betreft de installaties die zij gebruikt of die op haar domein zijn gelegen, kan de militaire overheid, om redenen van militaire veiligheid, zich verzetten tegen de gehele of gedeeltelijke toepassing van dit artikel.”

Toepassingsveld artikel 260 bis ARAB vóór 19/02/1995

Voor de inwerkingtreding op 19 februari 1995 van het KB van 22 december 1994 (B.S. 9 februari 1995) tot wijziging van het KB van 10 maart 1981 (AREI) werd in het artikel 260 bis (ARAB) geen enkel onderscheid gemaakt omtrent de soort van installatie, noch omtrent de plaats waar de inrichtingen zich bevonden. Bijgevolg vielen al de installaties voor transport en verdeling van

elektrische energie onder het toepassingsveld van dit artikel.

Sedert het KB van 10 maart 1981 waarbij het Algemeen Reglement op de elektrische installaties voor de huishoudelijke installaties en sommige lijnen van transport en verdeling van elektrische energie bindend werd verklaard, waren dezelfde voorwaarden als deze bepaald in artikel 260 bis van het ARAB ook opgenomen in het AREI meer bepaald in artikel 192.02.

Het uitvoeren van werken in de nabijheid van installaties voor transport en verdeling van elektrische energie werd bijgevolg sedert het KB van 10 maart 1981 gereguleerd door zowel het ARAB als het AREI.

Toepassingsveld artikel 260 bis ARAB sedert 19/02/1995

Ingevolge artikel 4 van het KB van 22 december 1994 (BS 9 februari 1995) tot wijziging van het KB van 10 maart 1981, houdt artikel 260 bis ARAB op van toepassing te zijn op 19 februari 1995 voor installaties van transport en verdeling van elektrische energie, behalve deze welke zich binnen de omheining bevinden:

- hetzij van een als gevaarlijk, ongezond of hinderlijk geklasseerde inrichting, zoals opgenomen in Titel I, hoofdstuk 2 van het ARAB.
- hetzij van een bij artikel 28 van het ARAB bedoelde inrichting. Dit artikel werd ondertussen vervangen ingevolge artikel 2 van het KB van 27 maart 1998 tot wijziging en opheffing van diverse bepalingen van het ARAB. De bedoelde inrichtingen zijn dus deze die onderworpen zijn aan het toepassingsgebied van de wet van 4 augustus 1996 betreffende het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.

Onderscheid tussen art. 260 bis ARAB en 192.02 AREI

Beide artikels leggen dezelfde voorwaarden op zodat het onderscheid slechts belang zal hebben bij het kwa-

lificeren van de inbreuk naar aanleiding van een vastgestelde schade en dit volgens de plaats waar de schade zich voorgedaan heeft.

Conclusie

Elkeen die werken in de nabijheid van een installatie voor transport en verdeling van elektrische energie uitvoert, is gehouden de verplichtingen opgelegd door artikel 192.02 van het Algemeen Reglement op de Elektrische installaties (KB van 10/03/81) na te leven.

Dit artikel blijft dus toepassing vinden waar de installatie voor transport en verdeling van elektrische energie zich ook mag bevinden.

Bovendien maakt de schadeverwekker zich schuldig aan een inbreuk op artikel 260 bis van het ARAB indien zo'n installatie zich bovendien bevindt binnen de omheining van een inrichting zoals hierboven aangeduid.

P. Bouwens
Bedrijfsjurist

Note

Limitation du champ d'application de l'article 260 bis du Règlement Général sur la Protection du Travail (RGPT) suite à l'AR du 22 décembre 1994 portant modification de l'AR du 10 mars 1981 (RGIE) – Conditions pour les travaux à proximité de câbles électriques souterrains – Installations de transport et de distribution d'énergie électrique.

AR 5/08/74 – Ajout de l'article 260 bis au RGTP (Règlement Général sur la Protection du travail)

L'article 2 de l'A.R. du 5/08/1974 ajoutait au RGPT l'article 260 bis déterminant les conditions d'exécution des travaux à proximité de câbles électriques souterrains à savoir:

“ § 1 Aucun travail de terrassement, de pavage ou autre ne peut être exécuté à proximité d'un câble électrique souterrain sans avoir consulté préalablement le propriétaire du sous-sol, l'au-

torité qui gère le chemin public éventuellement utilisé et le propriétaire du câble. Le fait que les marques mentionnées à l'article 233 soient ou non présentes ne libère pas de cette consultation. Les dispositions du paragraphe premier ne sont pas d'application lorsque des travaux urgents doivent être effectués en vue d'éviter l'interruption du service.

Si la consultation n'a pas pu avoir lieu, le travail ne pourra être exécuté sans une localisation préalable des câbles.

§ 2 Aucune machine ni outil ne pourront être utilisés dans la zone de sécurité délimitée par deux drapeaux verticaux placés à 50 cm de distance des deux côtés du câble, sans que l'entrepreneur et le propriétaire du câble ne soient tombés d'accord sur les conditions à respecter.

§ 3 En ce qui concerne les installations qu'elle utilise ou qui sont situées sur son domaine, l'autorité militaire pourra, pour des raisons de sécurité, s'opposer à l'application totale ou partielle du présent article. "

Champs d'application de l'article 260 bis du RGPT avant le 19/02/1995

Avant l'entrée en vigueur en date du 19 février 1995 de l'AR du 22 décembre 1994 (MB 9 février 1995) portant modification de l'AR du 10 mars 1981 (RGIE), l'article 260 bis (RGPT) ne faisait aucune distinction concernant le type d'installation, ni l'emplacement de celles-ci. Par conséquent, toutes les installations de transport et de distri-

bution d'énergie électrique tombaient dans le champ d'application de cet article.

Depuis l'AR du 10 mars 1981 déclarant le Règlement Général sur les installations électriques obligatoire pour les installations ménagères et certaines lignes de transport et de distribution électrique, les mêmes conditions que celles déterminées à l'article 260 bis du RGPT, ont été reprises au RGIE, plus précisément à l'article 192.02.

L'exécution de travaux à proximité des installations de transport et de distribution de l'énergie électrique est donc, depuis l'AR du 10 mars 1981, réglementée aussi bien par le RGPT que par le RGIE.

Champ d'application de l'article 260 bis du RGPT depuis le 19/02/1995

Suite à l'article 4 de l'AR du 22 décembre 1994 (MB du 9 février 1995) portant modification de l'AR du 10 mars 1981, l'article 260 bis du RGPT cesse d'être d'application le 19 février 1995 pour les installations de transport et de distribution de l'énergie électrique, à l'exception de celles qui se trouvent dans l'enceinte d'un établissement:

- soit classé comme dangereux, insalubre et incommode, tel qu'énuméré au titre 1er, chapitre II du RGPT.
- soit visé à l'article 28 du RGPT. Cet article a été remplacé suite à l'article 2 de l'AR du 27 mars 1998 modifiant et abrogeant diverses dispositions du

RGPT. Les établissements visés sont ceux qui tombent sous le champ d'application de la loi du 4 août 1996 relative au bien-être des travailleurs lors de l'exécution de leur travail.

Différences entre les articles 260 bis du RGPT et 192.02 du RGIE

Les deux articles imposent les mêmes conditions, de sorte que la différence n'aura de l'importance que pour la qualification de l'infraction à l'occasion de dommages constatés et ce en fonction de l'endroit où les dommages se sont produits.

En bref

Toute personne exécutant des travaux à proximité d'une installation de transport et de distribution d'énergie électrique est tenue de respecter les obligations imposées par le Règlement Général sur les Installations Electriques (AR du 10/03/1981).

Cet article continue donc d'être d'application, où que se trouve l'installation de transport et de distribution d'énergie électrique.

De surcroît, celui qui a occasionné les dégâts se rend également coupable d'infraction à l'article 260 bis du RGPT si cette installation se trouve en outre dans l'enceinte d'un établissement, de la manière indiquée ci-dessus.

P. Bouwens
Juriste d'Entreprise

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE MECHELEN – 11 JANUARI 1994

1e Kamer

Zetelend: hb. Peeters, wn. Voorzitter, Van Damme en Van Praet

Advocaten: Mrs. Van den Eede en Lenssens

n.v. KEMPISCHE BOUW- EN WEGENISWERKEN T/ s.v. IVERLEK

Beschadiging van ondergrondse kabel • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling • Planafwijking • Geen onoverwinnelijke dwaling

Bris de câble souterrain • Obligation de localisation • Sondage insuffisant • Plan non conforme • Absence d'erreur invincible.

Het feit dat een kabel op een liggingsplan onder een voetpad wordt aangegeven en de werken 2m20 verder in het midden van de rijbaan dienen uitgevoerd te worden, ontslaan de aannemer niet van zijn verplichting om tot lokalisatie van de kabel over te gaan alvorens de graafwerken uit te voeren.

Le fait qu'un câble soit mentionné sur le plan comme étant situé sous un trottoir, et que les travaux doivent être exécutés 2 m 20 plus loin au milieu de la chaussée, n'exonère pas l'entrepreneur de son obligation de localiser le câble avant d'exécuter les travaux de terrassement.

“...

Bij verzoekschrift, neergelegd ter griffie op 11.1.1993, heeft appellante hoger beroep ingesteld tegen een vonnis op tegenspraak gewezen op 19.10.1992 door de heer Vrederechter van het kanton Willebroek in een geding waarin appellante optrad als verweerster en geïntimeerde als eiseres;

het beroep is ontvankelijk, daarover is geen betwisting;

1. Voorgaanden:

bij geboekt exploit van gerechtsdeurwaarder Eyskens dd. 14.6.91 is geïntimeerde tot dagvaarding overgegaan van appellante voor de heer Vrederechter van het kanton Willebroek in betaling van de som van 41.556 F meer vergoedende- en gerechtelijke interesten en de kosten, uit hoofde van vergoeding van de schade toegebracht op 27.10.1987 aan de ondergrondse kabel toebehorend aan geïntimeerde bij het uitvoeren van werkzaamheden;

Bij vonnis dd. 19.10.1992 werd de vordering ontvankelijk en gegrond verklaard;

2. Ten gronde:

Op 27.10.1987 voerde appellante rio-leringswerken uit in de Ommegangstraat te Mariekerke. Een kabel, eigendom van geïntimeerde, werd beschadigd door een graafmachine, gebezigd door een aangestelde van appellante;

Geïntimeerde houdt voor dat appellante verantwoordelijk is voor de aangebrachte schade omdat door appellante voor de aanvang der werken niet werd gepeild ondanks het feit dat appellante wist dat er een ondergrondse kabel aanwezig was;

Op datum van de feiten werd een minnelijke vaststelling (zonder erkenning van aansprakelijkheid) tussen partijen opgemaakt en ondertekend;

Aan de hand van deze vaststelling blijkt dat de hoofdleiding werd beschadigd ter hoogte van huisnummer 84, dat de diepte van deze leiding ten opzichte van het oorspronkelijk peil van het terrein voor de aanvang der werken 0,6 meter bedroeg terwijl de diepte van de graafwerken op de plaats van de schade 2,5 meter bedroeg;

Bij vergelijking van het afgeleverde lig-

gingsplan der ondergrondse leidingen dd. 24.1.1984 en de opgemaakte situatieschets blijkt enerzijds dat volgens het liggingsplan deze kabel uitsluitend onder het voetpad is gelegen waar hij op de situatieschets, op de plaats van de schade, quasi midden onder de rijbaan is gelegen;

op 27.10.1987 bevond de kabel zich, op de plaats van het schadegeval, onder de rijbaan op minstens 2,20 meter verwijderd ten opzichte van de oorspronkelijke ligging onder het voetpad, zoals aangeduid op het afgeleverde en aanwezige liggingsplan;

De aannemer van werken mag zich voor de aanvang van de werkzaamheden niet beperken tot het aanvragen van de liggingsplannen van de ondergrondse kabel, hij dient ook voorafgaandelijk de werkzaamheden alle nodige informatie in te winnen om deze kabels te lokaliseren. Het argument dat voorafgaandelijk peilingen onnodig waren om redenen dat deze kabel onder het voetpad lag terwijl uitsluitend werken aan de rijbaan zouden gebeuren gaat niet op;

Had appellante voorafgaandelijke pei-

lingen gedaan en voor de uitvoering der werkzaamheden de kabel gelokaliseerd dan pas had de schade zich niet kunnen voordoen zoals deze zich thans heeft voorgedaan; de fout van appellante bestaat erin, na ontvangst van de informatieve liggingssystemen, geen lokalisatie dezer kabel noodzakelijk geacht te hebben; Voor al het overige verwijst deze Rechtbank naar de juiste motiveringen van de eerste rechter dewelke hier in-

tegraal overgenomen worden; Gelet op de beschikkingen van art. 24 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken; Om deze redenen De rechtbank, zetelende in graad van hoger beroep, rechtende op tegenspraak, verklaart het beroep ontvankelijk doch ongegrond, legt de kosten van het hoger beroep

ten laste van appellante, begroot de kosten van appellante in beroep op 8.400 F en deze van geïntimeerde in beroep op 5.700 F op de dag van dit vonnis. Aldus uitgesproken in openbare terechtzitting op elf januari negentienhonderd vierennegentig.

..."

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE BRUGGE - 19 APRIL 1994

2de Kamer

Zetelend: hb. Dobbelaere, De Baere en Bossuyt
Advocaten: mr. Mus loco mrs. Crivits en Persyn, mr. Waes loco mr. Beyne

c.v. IMEWO T/ b.v.b.a. BLONDEEL OMER

Kabelbeschadiging • Verplichte plaanvraag • Geen onoverwinnelijke dwaling • Overeenkomst BVVO-CETS • Toepasselijkheid t.o.v. niet-aangeslotenen

Bris de câble • Obligation de demande des plans • Absence d'erreur invincible • Convention UPEA-CETS • Applicabilité aux non-adhérents

Een aannemer van graafwerken die een kabel beschadigt en voorafgaandelijk geen liggingssystemen heeft opgevraagd, kan als verweer niet invoeren dat de kabels niet op reglementaire diepte lagen, noch dat zij geen bijzondere bescherming hadden.

De aanwezigheid van een hoogspanningscabine in de nabijheid van een beschadigde kabel, sluit bovendien onoverwinnelijke dwaling uit.

Alhoewel de verzekeraar van de aannemer niet is getreden tot de BVVO-CETS, en deze hem derhalve niet tegenstelbaar is, kunnen de begrotingscriteria uit deze overeenkomst per analogie worden toegepast omdat zij alle waarborgen bieden van onpartijdigheid en deskundigheid.

Un entrepreneur en terrassements qui endommage un câble et qui n'a pas demandé au préalable les plans de situation, ne peut invoquer pour sa défense que les câbles ne se trouvaient pas à la profondeur réglementaire, ni que ceux-ci ne disposaient pas de protection particulière. La présence d'une cabine haute tension dans le voisinage du câble endommagé, exclut en outre l'erreur invincible. Bien que l'assureur de l'entrepreneur n'ait pas adhéré à la convention UPEA-CETS, et que dès lors celle-ci ne lui soit pas opposable, les critères d'évaluations qui sont repris dans cette convention peuvent être appliqués par analogie, parce qu'ils offrent toutes les garanties d'impartialité et de compétence.

"...
1. Rechtspleging-gegevens van de zaak
1.1. Eiseres dagvaardde verweerster per exploit betekend op 14 februari 1992 in betaling van de som van

60 422 BEF, meer de vergoedende interessen vanaf 8.4.1991 en de gerechtelijke interessen en de kosten. Zij stelt dat de kraanwerker in dienst van verweerster op 8.4.1991 met een graafmachine een ondergrondse laagspanningskabel op twee plaatsen heeft beschadigd in de onmiddellijke omge-

ving van een hoogspanningscabine en dit te Sijsele langs de Stationsstraat. De kabel zelf was beschermd met een eterniet-buis.
1.2. Verweerster betwist de vordering en stelt dat eiseres zelf aan haar verplichtingen niet heeft voldaan ingevol-

ge het K.B. van 5.8.1974 en verweerster voerde aldaar ondiepe werken uit.

1.3. Partijen werden gehoord in hun middelen en besluiten op de zitting van 22 maart 1994 en de debatten werden gesloten.

2. Beoordeling

2.1. Nopens de aard van de door verweerster uitgevoerde werken;

De verbalisanten vermelden op het eerste vervolg van het PV van 8.4.1991: "... deze werken bestaan erin dat de kasseistrook tussen het verplichte rijwielpad en de rijbaan wordt uitgebroken. Erna wordt deze strook er uitgediept en de aarde vervangen met het oog op het planten van een haag."

De kraanwerker van verweerster de heer Boussier verklaart in bijlage 2 van dit PV: "De werken houden in dat wij de strook tussen de rijbaan en het verplicht fietspad uitgraven en er nieuwe grond in doen om beplantingen uit te voeren. Bij het uitdiepen ben ik op een elektriciteitskabel gestoten die werd beschadigd."

Het betreft dan ook geen ondiepe werken, zoals verweerster wil voorstellen.

2.2. Essentieel is, dat verweerster vooreer de werken uit te voeren niet eens de liggingsplannen van eiseres aanvraag en verder geen enkele poging tot lokalisatie ondernam.

Verweerster is duidelijk tekortgekomen aan de raadplegingsplicht (art. 260 bis §1 ARAB-K.B. 05.08.74, art. 2) en aan de lokalisatieplicht (art. 192.02

AREI-K.B. 10.03.81).

Bovendien mogen geen mechanische machines of werktuigen worden gebruikt in de veiligheidsruimte, die begrensd is door twee verticale vlakken op 50 cm aan weerskanten van de kabel (art. 260 bis ARAB-K.B. 05.08.74, art. 2 en bevestigd door art. 192.02 AREI).

De afwezigheid van merktekens en zelfs een onvoldoende diepteligging staan buiten oorzakelijk verband.

Enkel de onoverwinnelijke dwaling had de aannemer kunnen bevrijden, quod non, gezien de aanwezigheid in de nabijheid van een hoogspanningscabine.

De aannemer van ondergrondse werken, die voorafgaandelijk niet de liggingsplannen van de kabels had aangevraagd, kan als verweer niet invoeren dat deze kabels in elk geval niet op reglementaire diepte lagen en evenmin dat deze kabels geen bijzondere bescherming hadden. (Kh. Kortrijk 09.07.81, B.F.E. 82, afl. 1D,6, noot)

2.3. De gevorderde schadevergoeding wordt laattijdig betwist.

Verweerster is niet tot deze B.V.V.O.-C.E.T.S.-conventie toegetreden; zodat de overeenkomst in se aan haar niet tegenstelbaar is. Nochtans wordt algemeen aanvaard, dat de begrotingscriteria uit deze overeenkomst per analogie kunnen worden toegepast voor de vaststelling van de berokkende schade, nu zij alle vereiste waarborgen bieden van onpartijdigheid en deskundigheid en deze overeenkomst uiteindelijk slechts is tot stand gekomen na een grondig onderzoek en een uitge-

breide onderhandeling tussen de daarbij betrokken partijen (T.P.R. 1984, blz. 804 nr. 81).

Nopens het herstel in eigen beheer weze verwezen naar het arrest van het Hof van Cassatie d.d. 28.06.91, R.W. 91-92, 776, dat aan de controverse een einde heeft gemaakt.

Nopens de gevorderde kilometerprijs. Het is inderdaad een feit, dat de speciaal uitgeruste wagens duurder uitvalen dan de doorsnee wagens.

De gevorderde schade wordt dan ook integraal toegekend.

OM DEZE REDENEN, DE RECHTBANK:

Op tegenspraak; gelet op artikel 2 en volgende van de wet op het taalgebruik in gerechtszaken, verklaart zich bevoegd en de vordering ontvankelijk en gegrond, zoals weerhouden in de veroordeling;

veroordeelt verweerster tot de betaling aan eiseres de som van zestigduizend vierhonderd tweeëntwintig frank (60 422 BEF), meer de vergoedende interesten vanaf acht april negentienhonderd eenennegentig tot aan de dagvaarding, en van dan af de gerechtelijke interesten,

...

Verklaart dit vonnis uitvoerbaar bij voorraad overeenkomstig de bepalingen van artikel 1398 van het gerechtelijk wetboek.

..."

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE BRUSSEL - 15 DECEMBER 1994

23ste Kamer

Zetelend: dbr. Vanwinsen

Advocaten: mrs. De Wolf loco Kiekens, mrs. Eselens loco Beyens

s.v. INTERGEM T/ SCHETS JOSSE

Kabelbeschadiging • Verplichte plan-aanvraag • Lokalisatieplicht

Bris de câble • Obligation de demande des plans • Obligation de localisation

Een aannemer die nalaat voor de uitvoering van graafwerken liggingsplannen aan te vragen en evenmin overgaat tot lokalisatie, begaat een fout en is aldus aansprakelijk voor de kabelbeschadiging.

Un entrepreneur qui omet de demander les plans et de localiser les câbles avant d'exécuter des travaux de terrassement commet une faute qui engage sa responsabilité pour les dommages causés aux câbles.

Gelet op:

- de gedinginleidende dagvaarding betekend op 10 mei 1989;
- de besluiten van verweerder d.d. 13 mei 1993;
- de besluiten van eiseres d.d. 5 juli 1993;
- gehoord partijen ter zitting d.d. 23 september 1994;
- gehoord partijen ter zitting d.d. 21 oktober 1994;

1. Procedure

De vordering zoals door eiseres in besluiten herleid strekt ertoe verweerder te horen veroordelen aan eiseres te betalen de som van 50 111 BEF, vermeerderd met de vergoedende interesten vanaf 9 september 1987 en de gerechtelijke interesten als vergoeding van de schade die eiseres stelt geleden te hebben naar aanleiding van het beschadigen van haar hoogspanningskabel en voor hetwelk eiseres verweerder aansprakelijk acht;

Verweerder vraagt de vordering jegens hem onontvankelijk minstens ongegrond te verklaren;

2. Feiten

Op datum van 9 september 1987 stelde eiseres vast dat er schade was aan haar ondergrondse hoogspanningskabel gelegen te Ninove op het Industriepark;

De schade werd veroorzaakt door een aangestelde van verweerder die er grondwerken uitvoerde met een mechanisch werktuig;

De schade wordt geraamd op 50 111 BEF;

3. In rechte

Overwegende dat de feiten en het schadegeval niet worden betwist;

Dat verweerder evenwel stelt dat hij in opdracht werkte van mevrouw De Kegel, en meer bepaald door deze persoon werd belast met de aanleg van de private afvoer van de riolering van haar huis;

Dat evenwel verweerder als aannemer zelf de nodige stappen moet aanwenden om alvorens grondwerken te beginnen van een diepte van meer dan 80 cm, inlichtingen in verband met ondergrondse leidingen in te winnen;

Overwegende dat uit de minnelijke vaststelling (stuk 1 eiseres), het schadegeval zich heeft voorgedaan tussen de openbare weg (Industrielaan) en het hoofdgebouw van Novaton;

Dat verweerder als aannemer inlichtingen had moeten inwinnen over de ligging van ondergrondse elektriciteitsleidingen van de openbare weg naar het hoofdgebouw van Novaton;

"Dat een aannemer dan ook vooraleer de werken machinaal uit te voeren er zich van diende te vergewissen, hetzij bij de bevoegde administraties, hetzij bij de hoofdaannemer, hetzij bij de leidende ambtenaren, hetzij door zelf peilingen uit te voeren, of er gevaar voor beschadiging van ondergrondse kabels bestond" Brussel, 15 oktober 1986, onuitgegeven;

Een aannemer die grond afgraaft ter uitvoering van een hem opgedragen werk aan een weg, is aansprakelijk voor de beschadiging die hij aanricht aan leidingen die er liggen en waarvan hij het bestaan en de ligging kent of althans dient te kennen.

Antwerpen 30 juni 1981, R.W. 1981-82, 1625, noot.

De aannemer van ondergrondse wer-

ken die nalaat om de ligging van ondergrondse kabels op te sporen waardoor er beschadigingen ontstaan, is voor de schade aansprakelijk. Antwerpen 31 maart 1982, R.W. 1983-84, 89, noot.

Het hoort de aannemer der grondwerken toe om inlichtingen te nemen nopens de ligging van ondergrondse kabels en niet de eigenaar van de grond (opdrachtgever). Bij gebreke daaraan te voldoen is de aannemer verantwoordelijk voor de schade. Kh. Turnhout 4 maart 1982, B.F.E. 1982, afl. 4c, 2, noot.

De aannemer van ondergrondse werken heeft niet enkel de verplichting om de liggingsplannen te onderzoeken van kabels maar moet daarenboven deze opsporen indien de kabels niet op de plannen aangeduid staan.

Cass. 26 november 1985, J.T. 1987, 408, noot VAN INNIS, A.

Dat derhalve verweerder, vooraleer de werken uit te voeren, er zich diende van te vergewissen, hetzij door de nodige plannen aan te vragen, hetzij door zelf peilingen uit te voeren of er geen gevaar bestond voor beschadiging van ondergrondse kabels;

Dat derhalve verweerder als aannemer een fout heeft begaan door de graafwerken aldaar uit te voeren, zonder vooraf de liggingsplannen aan te vragen en door de werken te laten starten zonder voorafgaande peilingen uit te voeren teneinde de ligging van de eventuele kabels te lokaliseren;

Overwegende dat de schade, noch oorzakelijk verband worden betwist;

OM DEZE REDENEN,
DE RECHTBANK,

Gelet op de wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken gewijzigd door de wet van 10 oktober 1967;

Rechtsprekend op tegenspraak;

Verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond in de hierna bepaalde mate;

Veroordeelt verweerder tot het betalen aan eiseres van een bedrag van 50 111 BEF te vermeerderen met de vergoedende interesten aan de wettelijke interestvoet vanaf 9 september 1987, en de gerechtelijke interesten aan de wettelijke interestvoet vanaf 10 mei 1989;

TRIBUNAL DE COMMERCE DE MARCHE-EN-FAMENNE - 5 FEVRIER 1996

Siègeant: M. Colonval
Avocats: MesHuart et Mignon

s.a. ELECTRABEL C/ C. GUISSARD - s.a. ENTREPRISE C. ET H. GUISSARD

Bris de câbles souterrains • Repérage des installations • Obligation de localisation

Le repérage des installations souterraines réalisé par le distributeur et indiqué au moyen de marques de couleur tracées sur le sol ne dispense pas l'entrepreneur de son obligation d'en déterminer la situation exacte et la profondeur à l'aide d'outils manuels.

Attendu que l'action mue par exploit régulier, enregistré, signifié le 03 mars 1995 par l'huissier de justice E. HOTUA de résidence à Marche-en-Famenne tend à entendre condamner solidairement les parties défenderesses au paiement de 49.569 BEF et de 82.343 BEF en principal;

Attendu qu'aucun moyen d'irrecevabilité n'est opposé; qu'il ne paraît pas devoir en être soulevé d'office;

Attendu qu'il est constant que le 02 juillet 1990, alors que les défendeurs procédaient à des travaux d'égouttage, leur engin de terrassement endommagea un câble de 15 kV appartenant à la demanderesse, que le même accident se reproduisit le 23 oc-

Kabelbeschadiging • Merktekens van installatie • Lokalisatieplicht

Het merken van de ondergrondse installaties door de verdeler, aangeduid door kleurmerken op de grond, ontslaat de aannemer niet van zijn verplichting de juiste situatie en de diepte te bepalen bij middel van manuele werktuigen.

tobre; qu'il est tout aussi constant que la demanderesse avait fait repérer l'emplacement du câble par son propre personnel et l'avait fait indiquer par des marques de couleur tracées sur le sol; qu'elle avait préféré recourir à ce système plutôt que de confier aux défendeurs des plans établis en 1957 et dépourvus de toute fiabilité;

Attendu que les défendeurs font état de ce que la demanderesse avait déjà procédé de cette manière en août 1989, ce qui n'avait pas empêché la survenance d'un accident de même nature et pour lequel, ayant admis l'inexactitude de son repérage, elle n'avait émis aucune réclamation; qu'ils prétendent que la même erreur fut commise en 1990 et que, partant, la responsabilité des deux accidents ne peut leur être attribuée;

Attendu que si la demanderesse admet avoir commis une erreur en 1989, erreur qu'elle explique par la présence de masses métalliques à proximité de son instrument de repérage, elle affirme que les tracés auxquels elle a procédé en 1990 étaient tout à fait corrects;

Attendu que les parties sont donc contraires en fait; qu'en l'absence de tout constat amiable qui eût permis de les départager, il convient de trancher le présent litige conformément aux principes qui régissent la matière;

Attendu que la présence de marques au sol ne dispensait pas les défendeurs de leurs obligations, avant de faire usage de leur engin afin de localiser le câble, c'est à dire d'en déterminer la situation exacte et la profondeur d'enfouissement à l'aide d'outils manuels;

de leurs obligations, avant de faire usage de leur engin afin de localiser le câble, c'est à dire d'en déterminer la situation exacte et la profondeur d'enfouissement à l'aide d'outils manuels;

Qu'il en va de même lorsque la présence d'un câble est signalée par des repères; que, pour se convaincre du caractère impérieux de cette obligation, il suffit de rappeler que l'utilisation d'un engin mécanique est interdite dans un gabarit limité par deux surfaces verticales encadrant le câble à 50 cm de distance;

Attendu que seule l'erreur ou l'ignorance invincible peut exonérer l'entrepreneur de sa responsabilité; que tel n'est pas le cas en l'espèce;

Attendu que la demanderesse n'est pas contredite lorsqu'elle affirme qu'au moment des faits, les défendeurs n'ont pas incriminé son repérage alors qu'ils s'étaient empressés de le faire en 1989; qu'il est significatif de constater qu'en dépit de la réception des deux factures et de rappels, ce n'est qu'en mai 1991 que, s'adressant

aux experts de leur compagnie d'assurances, les défendeurs contestèrent pour la première fois l'exactitude du marquage de la demanderesse;

LE TRIBUNAL,

STATUANT CONTRADICTOIREMENT,

Déclare l'action recevable et fondée;

Condamne solidairement les défendeurs au paiement de:

- Quarante-neuf mille cinq cent soixante-neuf francs avec les intérêts compensatoires au taux légal du 02.07.1990 jusqu'au 03.03.1995 et, ensuite, avec les intérêts judiciaires;

- Quatre-vingt-deux mille trois cent quarante-trois francs avec les intérêts compensatoires au taux légal du 23.10.1990 jusqu'au 03.03.1995 et, ensuite, avec les intérêts judiciaires;

..."

TRIBUNAL DE COMMERCE DE CHARLEROI - 14 MARS 1997

2ème Chambre

Siégeant: Mme. Gerin

Avocats: Mes Lhoir loco Delvaux et Bury loco de Stexbe

s.a ELECTRABEL C/ s.a. ENTREPRISE WAROUX

Bris de câble souterrain • Valeur des plans • Repérage des installations • Obligation de localisation

L'entrepreneur est tenu non seulement de s'informer sur la présence éventuelle de câbles à l'endroit des travaux mais aussi de les localiser. Les plans des installations n'ayant qu'une valeur indicative, il faut tenir compte de possibles discordances avec la réalité. En ce sens, indiquer la présence d'un câble au moyen d'un trait sur le sol est un procédé insuffisant.

Beschadiging van ondergrondse kabel • Waarde van de plans • Merktekens van de installatie • Lokalisatieplicht

De aannemer is er niet alleen toe gehouden zich te informeren omtrent de eventuele aanwezigheid van kabels op de plaats van het werk, bij dient ze ook te lokaliseren. Aangezien de plans van de installaties slechts een indicatieve waarde hebben, moet men rekening houden met mogelijke afwijkingen t.o.v. de werkelijkheid. De aanwezigheid van een kabel aanduiden bij middel van een streep op de grond is derhalve onvoldoende.

“... ”

Attendu que l'action tend à la condamnation de la défenderesse, la s.a. Waroux, à payer à la demanderesse, la s.a. Electrabel, la somme de 264.938 francs, représentant le coût de réparation d'un câble endommagé, outre les intérêts compensatoires à dater du 3 avril 1995, les intérêts judiciaires et les dépens.

Attendu que la demande est recevable.

Attendu que la défenderesse ne conteste pas qu'en manoeuvrant un engin de marque "Poclair", son préposé a arraché un câble souterrain haute tension appartenant à la s.a. Electrabel.

Que l'accident s'est produit le 4 avril 1995 à Gilly, rue de Châtelet, 141.

Que la défenderesse réalisait une tranchée pour la pose d'une conduite d'eau.

Qu'un constat amiable a été établi.

Que selon le croquis dessiné par les parties, le câble endommagé traverse la chaussée en face de l'habitation n°141 et se situe à 60 cm au lieu de 70 cm de l'endroit indiqué au plan.

Attendu que selon le rapport de l'expert de la compagnie d'assurance RC professionnelle de la demanderesse, "La nature des travaux réalisés par l'assuré s.a. Waroux, en sous-traitance pour compte de la société soeur, s.a. Sotragi, est la pose d'une canalisation d'eau en voirie de la Rue de Châtelet à Gilly à une distance d'environ 3 m de l'alignement façade numéros impairs où à 1, 50m de la bordure du trottoir en voirie. Le plan de repérage des câbles haute-tension enfouis dans la Rue de Châtelet, dont un extrait en annexe C, indique la traversée d'un câble haute-tension à 70 cm du mitoyen 139. Nous constatons sur place que ce câble a été repéré au moyen d'un trait sur la bordure, et l'assuré prétend avoir dégagé manuellement le câble et ensuite poursuivi mécaniquement le

terrassément de la tranchée pour canalisation d'eau. Subitement, à 1, 50m du même mitoyen l'assuré prétend avoir arraché un câble haute-tension traversant la voirie, alors que sur le constat amiable signé par les parties, le câble endommagé est repéré à 60 cm du mitoyen. Cependant, nous constatons sur place les traces de réparation du tarmac lors de la réparation du câble à une distance de 1, 50m tel que déclaré par l'assuré au cours de la réunion d'expertise. Il appert par conséquent que le câble endommagé se trouvait à 1, 50 m du mitoyen et non 70 cm comme indiqué sur le plan. " Cet expert estime que la défenderesse n'est pas responsable des dommages en raison de l'écart du câble de 80 cm par rapport au plan et que le montant réclamé est justifié à concurrence de 260.540 francs.

Attendu que la défenderesse estime que sa responsabilité n'est pas engagée;

Qu'elle soutient qu'elle a localisé et dégagé le câble indiqué au plan comme se trouvant à 70 cm du mitoyen; que son préposé n'aurait pu savoir qu'il y avait un second câble non indiqué au plan qui se trouverait à 80 cm du premier.

Attendu que la s.a. Electrabel soutient, à juste titre, que l'article 260 bis du RGPT, l'article 192 du Règlement Général sur les installations électriques et l'article 192 de l'A.R. du 10 mars 1981 imposent à l'entrepreneur non seulement l'obligation de s'informer sur la présence éventuelle de câbles souterrains à l'endroit des travaux qu'il doit entreprendre mais encore, celle de les localiser de manière précise avant l'exécution proprement dite des travaux.

Attendu que les plans communiqués par la demanderesse préalablement aux travaux contenaient la clause de réserve habituelle quant à l'exactitude de ses indications.

Attendu que, contrairement à ce qu'affirme la s.a. Waroux, le câble endom-

magé est bien indiqué sur le plan même si, selon le rapport d'expertise, il existe une différence de 80 cm entre le plan et la réalité.

Attendu qu'un tel écart est assez fréquent; que l'entrepreneur doit tenir compte de ces imprécisions qui sont courantes;

Qu'en l'espèce, il soutient avoir procédé à la localisation préalable du câble;

Qu'il semble cependant avoir localisé le câble enfoui dans le trottoir mais non celui qui traversait la chaussée faute de quoi il aurait pu constater la discordance.

Qu'à défaut de localisation préalable, il ne pouvait poursuivre ses travaux;

Que selon l'expert, il avait simplement indiqué la traversée du câble au moyen d'un trait sur la bordure;

Que ce procédé était manifestement insuffisant.

Que sa responsabilité est dès lors engagée.

Attendu que la s.a. Waroux conteste encore une partie du montant réclamé et s'en réfère à l'évaluation de l'expert.

Que la différence provient d'une estimation moindre du câble à remplacer, soit 25 mètres selon l'expert au lieu de 34 mètres.

Attendu que la demanderesse soutient que la défenderesse n'a pas contesté la facture à bref délai.

Attendu que s'agissant de dommages et intérêts découlant d'une faute quasi-délictuelle, il n'y avait pas lieu à facturation;

Qu'aucune déduction ne peut être opérée de l'absence de contestation.

Qu'il incombe à la s.a. Electrabel d'établir l'importance de son dommage;

Que si elle conteste le montant retenu

par l'expert, elle devrait établir l'existence d'un préjudice plus important, ce qu'elle ne fait pas.

Que la demande est dès lors fondée à la somme limitée à 260.540 francs.

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL DE COMMERCE,

STATUANT CONTRADICTOIREMENT,

Reçoit la demande et la dit fondée;

Condamne la défenderesse,(.....).

TRIBUNAL DE COMMERCE DE CHARLEROI - 26 MARS 1997

3ème Chambre

Siégeant: Mme. Baix

Avocats: Mes Frèrejean loco Delvaux et Noël loco André

s.a ELECTRABEL C/ s.a. ENTREPRISE JACQUES PIRLOT

Bris de câbles souterrains • Valeur des plans • Obligation de localisation • Sondage insuffisant

Ondergrondse kabelbeschadiging • Waarde van de plans • Lokalisatieplicht • Onvoldoende peiling

Les plans communiqués à un entrepreneur n'ont qu'une valeur indicative. L'obligation de localisation précise des installations a pour objet de parer aux éventuelles erreurs contenues dans les plans. L'entrepreneur est tenu de vérifier la position du câble par rapport au plan et, à défaut de le localiser, de poursuivre les sondages jusqu'à son repérage ou encore d'appeler en consultation le distributeur.

De aan de aannemer medegedeelde plans hebben slechts een indicatieve waarde. De plicht tot nauwkeurige lokalisatie van de installaties heeft tot doel eventuele planafwijkingen op te vangen. De aannemer is verplicht de ligging van de kabel t.o.v. het plan na te gaan en bij gebrek aan lokalisatie ervan, te blijven peilen tot de werkelijke ligging kan worden vastgesteld of de verdeler te raadplegen.

Le 18 février 1994, rue des Sartys à Lodelinsart, un préposé de la s.a. PIRLOT, chargée par la ville de Charleroi de travaux d'égouttage, a arraché un câble souterrain, haute tension, propriété de la demanderesse au principal, avec le grappin de la grue qu'il manipulait.

La s.a. PIRLOT prétend, se fondant sur un constat amiable dont les parties admettent l'imprécision, que le dit câble se trouvait à 1m30 de l'endroit où il était renseigné sur le plan que lui avait remis la s.a. ELECTRABEL avant le début des travaux.

La demande principale tend à la réparation du préjudice subi par la deman-

deresse au principal lequel a été fixé sur base de la convention U.P.E.A - C.E.T.S. à la somme de 84.023 francs.

Par conclusion, la s.a. PIRLOT libelle une demande reconventionnelle visant à obtenir la condamnation de la défenderesse sur reconvention à lui payer la somme de 108.790 francs représentant le préjudice occasionné par l'arrêt de chantier forcé durant quatre heures, avec immobilisation de matériel et de personnel.

DISCUSSION

Attendu que la demanderesse au principal recherche la responsabilité de la s.a. PIRLOT sur pied des articles 1382 du code civil, 260 bis du règlement général de la protection du travail et 192

du règlement général des installations électriques (rendu obligatoire par un arrêté royal du 10 mars 1991) desquels la jurisprudence (Cass. 26/11/85 JT 1987, p. 408) a dégagé les obligations qui pèsent sur l'entrepreneur à qui sont confiés des travaux à proximité d'installations destinées à la distribution d'énergie électrique;

Que l'entrepreneur a non seulement l'obligation de s'informer sur la présence éventuelle de câbles souterrains à l'endroit des travaux qu'il doit entreprendre mais encore de les localiser de manière précise avant l'exécution proprement dite du travail (Appel MONS, 17.01.94, IUVIS 1994, p. 276 - Civil NAMUR, 12.01.95, IUVIS 1996, p. 511)

Que la localisation purement intellec-

tuelle ne satisfait pas aux conditions de la loi si elle n'est pas confirmée par un sondage de repérage (Appel Liège, 1er octobre 1991, IUVIS 1992, p. 15)

Que l'entrepreneur ne peut se retrancher derrière l'inexactitude ou l'imprécision des plans fournis par la société distributrice d'électricité dans la mesure où il a été averti lors de leur communication que les renseignements qui y figurent ont un caractère indicatif, (Civil Charleroi, 5 février 1991, inédit déposé par la s.a. ELECTRABEL)

Qu'en l'espèce, la défenderesse ne conteste pas avoir reçu avec les plans, les directives d'interprétation qui indiquent notamment:

- les indications des plans constituent des données devant permettre de délimiter la zone où les installations sont situées
- à proximité de certains ouvrages, tels les boîtes de jonction et les départs de cabine ou des poteaux, les câbles électriques présentent souvent des écarts importants et même des boucles qu'il y a lieu de localiser préalablement par l'entrepreneur...

Que la jurisprudence a pu déterminer qu'un écart de 2 mètres par rapport aux indications du plan ne pouvait constituer une erreur invincible (Cass. 22.06.70, bulletin F.P.E n° 5, p.7)

Que la défenderesse au principal a manifestement manqué à son obligation de localiser le câble litigieux avant

de mettre en oeuvre l'engin mécanique destiné au creusement du sol; cette localisation ayant précisément pour objet de parer aux éventuelles erreurs contenues dans les plans,

Qu'il lui appartenait dans un premier temps de vérifier si le câble était ou non positionné à l'endroit précisé sur le plan, et dans la négative, poursuivre le sondage jusqu'à son repérage, ou encore appeler en consultation la demanderesse au principal comme les directives d'interprétation des plans le prévoient, et non entreprendre le creusement du sol à l'aveuglette,

Qu'il s'ensuit de ces considérations que la responsabilité de la défenderesse au principal est incontestablement engagée sur pied de l'article 192.02 du R.G.I.E, pour ne pas avoir préalablement recherché par un sondage adéquat le câble litigieux, obligation qui doit être qualifiée de résultat,

Sur le montant du dommage

Attendu qu'en date du 10 mars 1994, la s.a. ELECTRABEL a adressé à la s.a. PIRLOT une note de débit reprenant le coût de réparation des dégâts.

Que la défenderesse au principal a contesté sa responsabilité mais n'a formulé aucune observation quant à l'évaluation du préjudice,

Que les contestations qu'elle émet pour la première fois dans le cadre de la présente procédure sont tardives,

Qu'il y a lieu de faire droit à la demande principale tant dans son principe que dans son montant,

Attendu que pour les considérations ci-dessus développées, la demande reconventionnelle ne peut être accueillie,

PAR CES MOTIFS,

LE TRIBUNAL DE COMMERCE,

STATUANT CONTRADICTOIREMENT,

(.....)

Reçoit les demandes,

Dit la demande principale fondée,

En conséquence, condamne la défenderesse au principal à payer à la s.a. ELECTRABEL la somme de 84.023 francs, augmentée des intérêts compensatoires au taux légal depuis le 17 février 1994 jusqu'à parfait paiement aux frais et dépens de l'instance liquidés à la somme de 13.936 francs,

Déclare la demande reconventionnelle non fondée,

En déboute la demanderesse sur reconvention,

Ordonne l'exécution provisoire du présent jugement, nonobstant tout recours et sans caution;

... "

RECHTBANK VAN EERSTE AANLEG TE TONGEREN – 1 DECEMBER 1997

3de Kamer

Zetelend: Hb. Coemans, Voorzitter, Dello en Mevr. Mevesen
 Advocaten: Mrs. Meugens loco Cortbouts en mrs. Croonen loco Van Doren

n.v. ESDEEL T/ c.v. IVEKA

**Beschadiging van ondergrondse kabel •
 Planafwijking: breedte • Raadplegings-
 verplichting**

**Bris de câble souterrain • Plan non
 conforme: largeur • Obligation de
 consultation**

Het feit dat er zich op het traject van een kabel zoals aangegeven op het liggingsplan in werkelijkheid een gracht bevindt moet de aannemer doen vermoeden dat de kabel van het aangeduide tracé kan afwijken, zoals in casu een afwijking van 3,85m. In dergelijk geval blijft de aannemer ertoe gehouden de verdeler te raadplegen.

Le fait qu'un fossé se situe réellement sur le trajet du câble, comme indiqué sur le tracé du plan, implique que l'entrepreneur doit supposer que le câble, puisse s'écarter du tracé indiqué comme, en l'occurrence, de 3,85 m. En ce cas, l'entrepreneur reste tenu de consulter le distributeur.

“...
 Gezien het tussenvonnis van deze Rechtbank d.d. 26.09.1994 waarbij van ambtswege de debatten werden heropend teneinde geïntimeerde toe te laten haar oprichtingsakte, de lijst van haar vennoten die nadien (na de oprichting) tot de Intercommunale zijn toegetreden, alsmede de wettelijke lijst van al haar actuele vennoten met aanduiding van de regio's en van de activiteiten waarvoor zij aangesloten zijn, bij te brengen en desgevallend de officiële bewijsstukken dat de n.v. Electrabel in de rechte is getreden van de n.v. Intercom;

Uit de bijgebrachte stukken blijkt dat:
 1/de n.v. Intercom medeoprichter was van de n.v. Iveka (bijlage BS 22.01.1983)
 2/de n.v. Electrabel en de n.v. Intercom op 10.07.1990 fuseerden onder de naam n.v. Electrabel
 3/de n.v. Electrabel vennoot is bij de c.v. Iveka en haar inbreng deed voor elektriciteit, gas, FM en TV-signalen, de n.v. Electrabel neemt de dagelijkse exploitatie voor de c.v. Iveka voor haar rekening;

De c.v. Iveka was dienvolgens als eigenares van de kabel gerechtigd om tot de dagvaarding van de n.v. Esdeel over te gaan;

Thans moet de aansprakelijkheid van appellante beoordeeld worden;

Art. 260 bis par. 1, algemeen reglement tot bescherming van de Arbeid - Titel III - 27.09.1997 voorziet dat geen enkel grond- bestratings- of ander werk mag worden uitgevoerd in de nabijheid van een ondergrondse elektrische kabel zonder dat de eigenaar van de kabel vooraf zijn geraadpleegd;

Par. 2 voorziet dat geen mechanische machines of werktuigen mogen worden gebruikt in de veiligheidsruimte die begrensd is door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel zonder dat de aannemer en de eigenaar van de kabel vooraf zijn overeengekomen over de na te lezen voorwaarden;

Uit het verslag van de deskundige Ir. B. Appeltans blijkt dat appellante alvorens de werken aan te vatten een liggingsplan opvroeg bij Intercom; op de plaats van de schade was er sprake van een verschil van 3,85 m. tussen de

ligging van de kabel zoals aangeduid op het liggingsplan en de werkelijk minnelijk vastgestelde ligging (pag. 4-5);

bij schrijven d.d. 28.08.1987 werd het liggingsplan aan appellante overgemaakt. Appellante werd ondermeer erop gewezen dat

“- de tracé en maten aangeduid zijn op dit plan slechts gegevens zijn die het mogelijk maken de juiste loop van de kabels en gasleidingen te bepalen;

- in de nabijheid van cabines, koffelmoffen en opstijgpunten, de kabel afbuigingen vertonen buiten het gekende tracé”.

Uit het deskundig verslag blijkt dat de kabel naar de rijbaan uitweek tot in de sleuf van de n.v. Esdeel, i.p.v. parallel met de rijbaan, zoals aangeduid op het plan, zijn weg te vervolgen. Hierbij ontweek de kabel de ter plaatse aanwezige gracht;

De Rechtbank is van oordeel dat appellante bij het aanleggen van de sleuf een inbreuk pleegde op art. 260 bis

par 1 van het Alg. Reglement ter bescherming van de arbeid, doordat zij geïntimeerde niet raadpleegde over de juiste ligplaats van de kabel; tevens voldeed zij niet haar normale zorgvuldigheidsplicht;

De aanwezigheid van de gracht op het traject van de kabel van geïntimeerde zoals weergegeven op het plan had appellanten moeten doen veronderstellen dat de kabel mogelijks van het traject kon afwijken;

Uit het feit zelf dat appellante geen afwijking vaststelde blijkt dat zij noch voor noch achter de gracht de nodige peilingen uitvoerde;

Evenmin heeft appellante aan geïntimeerde gevraagd of de kabel ter hoogte van de gracht effectief het voorzien traject bleef volgen;

De gracht moet evenwel zoals cabines, koppelmoffen en opstijgpunten (zie brief d.d. 28.08.1987) als een punt waar afwijkingen mogelijk zijn, omschreven worden;

Appellanten heeft bijgevolg niet gehandeld zoals een voorzichtig en bedacht persoon zou hebben gehandeld;

De afwijking van 3,85 m tussen de ligging van de kabel zoals aangeduid op het liggingsplan en de werkelijke ligging is een onzorgvuldigheid die de aansprakelijkheid van geïntimeerde in het gedrang brengen;

De fout van geïntimeerde staat evenwel niet in causaal verband met schade vermits appellante in casu wettelijk ertoe gehouden was geïntimeerde te raadplegen omtrent de juiste ligging van de kabel;

De Vrederechter verklaarde derhalve terecht de vordering gegrond;

Gelet op de artikelen 2,30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935.

OM DEZE REDENEN

DE RECHTBANK zetelend in graad van beroep en uitspraak doende tegenpraak.

Het tussenvonnissen d.d. 26.09.1994 verder uitwerkend;

Verklaart het hoger beroep ongegrond;

...”

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN - 29 MAART 1994

5de Kanton

Zetelend: dhr. Van Oosterwyck
Advocaten: mrs. Devroe en Van Nimmen

c.v. IMEA T/ DE CLERCQ

**Kabelbeschadiging • Aansluitingskabel •
Mechanisch werktuig • Art. 260 bis § 2
ARAB • Draagwijdte**

Nu het materieel onmogelijk is aansluitingskabels naar woningen in kaart te brengen, gelet op de talloze wijzigingen waaraan dergelijke aftakkingen onderhevig zijn, en gezien een aannemer hiervan niet onwetend mag zijn, mogen graafwerken slechts met de grootste omzichtigheid en na het vooraf opsporen van deze kabels, uitgevoerd worden.

Art. 260 bis § 2 ARAB voorziet bovendien dat geen mechanische werktuigen mogen gebruikt worden in de veiligheidsruimte die begrensd wordt door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel, zonder dat de aannemer en de eigenaar van de kabel vooraf overeengekomen zijn over de na te leven voorwaarden. Deze veiligheidsruimte strekt zich ook uit boven de kabel en blijft niet beperkt tot de breedte.

Dommage au câble • Câble de raccordement • Engin mécanique • Art. 260 bis § 2 RGPT • Portée

Vu qu'il est matériellement impossible de reproduire sur un plan le tracé des câbles de raccordement vers des habitations, et vu qu'un entrepreneur ne peut ignorer les nombreuses modifications auxquelles sont soumis de tels raccordements, les travaux de terrassement ne peuvent être exécutés qu'avec la plus grande circonspection et après le repérage de ces câbles.

L'article 260 bis § 2 du RGPT prévoit en outre qu'aucun engin mécanique ne peut être utilisé dans la zone limitée par deux surfaces verticales encadrant le câble à 50 cm de distance, sans que l'entrepreneur et le propriétaire du câble ne se soient accordés au préalable sur les conditions à observer.

Cette zone s'étend également à l'espace surplombant le câble et ne se limite pas à la largeur.

Verweerster voerde in opdracht van de bouwheren De Lijn en de Stad Antwerpen, werken uit van heraanleg van het wegdek en rioolaansluitingen te Antwerpen, Sint-Katelijnevest, en op 31 maart 1992 werd aldaar, ter hoogte van het huis nummer 10, een ondergrondse kabel beschadigd; die feiten noch de hoegrootheid van de schade worden betwist.

Verweerster doet gelden dat de beschadigde kabel slechts op een diepte van 35 cm lag en dat werd ook zo in het proces-verbaal van minnelijke vaststelling geacteerd, en dat die kabel in een lus lag, maar dat is slechts een gratuite aanvoering die niet hard wordt gemaakt. Bovendien, zo stelt zij, stond die kabel niet aangeduid op het plan.

Maar verweerster verliest uit het oog dat het te dezen om een laagspanningsaansluitingskabel ging en dat zulke kabels nooit voorkomen op de medegedeelde plannen, omdat ze individueel worden aangelegd al naargelang de aanvragen van de abonnees en de noodwendigheden van de diensten, zodat het materieel onmogelijk zou zijn die kabels in plan te brengen gellet op de talloze wijzigingen waaraan dergelijke aansluitingen onderhevig zijn (Vred. Antwerpen, 5de kanton, 30 september 1980, inzake n.v. Internete T/ n.v.. A.G. Securitas, A.R. 13.499, onuitgegeven; cf. Vred. Berchem, 6 mei 1986, inzake Interanda T/ n.v. Deckx en Zonen, A.R. 17.695, onuitgegeven;

cf. Vred. Zandhoven, 16 december 1986, inzake c.v. Iveka T/ p.v.b.a. Gebroeders Goeyvaerts, A.R. 9.339, onuitgegeven; cf. Vred. Brasschaat, 5 juni 1985, inzake c.v. Iveka T/ n.v. De Clercq Aannemingen, A.R. 10.362, onuitgegeven). Deze wetenschap, waarvan verweerster niet onkundig is of mag zijn, heeft dan ook tot gevolg dat de graafwerken slechts met de grootste omzichtigheid mogen gebeuren en na vooraf opsporen van de kabels, wat kennelijk niet gebeurd is. De diepte waarop die kabel lag is te dezen dan ook irrelevant want niet in oorzakelijk verband. De onvoorzichtigheid van verweerster is des te meer onbegrijpelijk voor een rechtspersoon van haar belang en omvang, dat er de dag van vandaag goedkope detectie-toestellen bestaan waardoor het tracé van elektrische kabels door elke toplaag door, nauwkeurig kan bepaald worden, zoals eiseres aanvoert, wat door verweerster niet weerlegd wordt, die er zelfs niet op antwoordt.

Bovendien stelt artikel 260 bis par. 2 van het A.R.A.B. dat geen mechanische werktuigen mogen gebruikt worden in de veiligheidsruimte die begrensd wordt door twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel zonder dat de aannemer en de eigenaar van de kabel vooraf overeengekomen zijn over de na te leven voorwaarden (Rb. Antwerpen, 11de kamer, 27 juni 1986, inz. P.O. en c.v. Iveka T/. Geboers en n.v. Algemene Ondernemingen Van Broeckhoven's, nr. 632/85, hervormend Pol. Antwerpen, 25 september

1985, beide onuitgegeven).

Verweerster stelt echter dat het artikel enkel het mechanisch graven naast een elektriciteitskabel zou bedoelen, terwijl het duidelijk is dat, wanneer men het heeft over twee verticale vlakken op 50 cm afstand aan weerskanten van de kabel, deze veiligheidsruimte zich ook uitstrekt boven de kabel en niet beperkt blijft tot de breedte.

Tenslotte voert verweerster nog het "type-bestek 200" aan in haar voordeel (het wordt niet in origineel overgelegd trouwens), maar dat bepaalt alleen de betwistingen tussen haar en haar opdrachtgeefster en blijft vreemd aan onderhavig geschil.

De vordering komt ons dan ook grond voor.

OM DIE REDENEN

beslissende op tegenspraak;

verklaren de vordering toelaatbaar en gegrond;

veroordelen verweerster om aan eiseres te betalen de som van dertigduizend zevenhonderd drieënzeventig frank, te vermeerderen met de vergoedende interesten vanaf 31 maart 1992 tot op heden, en verder met de gerechtelijke interesten vanaf heden tot de dag van volledige betaling:

..."

JUSTICE DE PAIX DE FLORENNES - 1 OCTOBRE 1996

Siègeant: M. Goffinon
Avocats: Mes Mélan et Derenne

s.c. IDEG C/ s.p.r.l. LAMBERT

Bris de câble souterrain • Plan non conforme: Profondeur • Obligation inconditionnelle de localisation

Ondergrondse kabelbeschadiging • Planafwijking: diepte • Onvoorwaardelijke lokaliseringsverplichting

L'article 192 du Règlement Général sur les Installations Electriques (RGIE) précise que, outre la consultation des plans, l'exécution d'un travail dans le voisinage de câbles ne peut être commencée qu'après que l'entrepreneur ait procédé à la localisation précise des installations. Tenu par une obligation inconditionnelle de localisation et ne prenant pas toutes les dispositions utiles à cet effet, l'entrepreneur ne peut invoquer une erreur figurant sur le plan, même si cette erreur est constituée d'une faute.

Artikel 192 van het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (AREI) bepaalt dat, naast het raadplegen van de plans, de uitvoering van het werk in de nabijheid van kabels niet mag worden aangevat vooraleer de aannemer is overgegaan tot de juiste lokalisatie van de installaties. Gehouden tot een onvoorwaardelijke verplichting tot lokalisatie, kan de aannemer die niet alle daartoe nuttige schikkingen heeft getroffen, geen vergissing inroepen die voorkomt op het plan, zelfs als die vergissing een fout uitmaakt.

“...
La demande tend à la réparation du préjudice subi par la demanderesse suite à la rupture d'un câble électrique dont elle impute la responsabilité à la société défenderesse qui effectuait des travaux de terrassement à l'aide d'un engin mécanique le 16/06/1994 à Saint-Aubain.

La défenderesse plaide que les plans qui lui avaient été remis l'ont induite en erreur, car le câble se trouvait à 75 centimètres (60 centimètres selon la demanderesse) de l'endroit indiqué sur le plan.

Invoquant une jurisprudence ancienne ou marginale, la défenderesse estime tout d'abord qu'elle n'avait pas à procéder à la localisation du câble dès lors qu'elle avait consulté le plan. Significativement, la jurisprudence invoquée est notamment celle du Tribunal de Commerce d'Audenaerde et de la Cour de Cassation qui avait rejeté au moins un pourvoi dirigé contre une décision de ce Tribunal; or, l'Arrêté Royal du 10/03/81 portant règ-

lement général des installations électriques a été pris précisément en réaction contre jurisprudence (Van Innis, “ dommages accidentels à des canalisations souterraines à l'occasion de travaux “, Journal des Tribunaux 1984, pages 33 et suivantes, N° 19).

L'article 192 de ce règlement dispose que, outre la consultation des plans, l'exécution proprement dite d'un travail dans le voisinage de câbles souterrains ne peut être commencée qu'après avoir procédé à la localisation des câbles.

Dès lors que l'entrepreneur avait l'obligation inconditionnelle de localiser le câble et qu'il ne l'a pas exécutée, il ne peut invoquer l'erreur figurant sur le plan, même si cette erreur est fautive: la question du caractère invincible de cette erreur n'aurait pu se poser que si, ayant effectué toutes diligences en vue de la localisation des câbles, l'entrepreneur n'y était pourtant pas arrivé.

La défenderesse plaide aussi qu'en vertu de l'article 260 bis du règlement

général sur la protection du travail, elle n'avait pas d'obligation particulière en ce qui concerne l'utilisation d'engins mécaniques à proximité de câbles, dès lors que les travaux avaient lieu à plus de cinquante centimètres du tracé supposé du câble.

La disposition invoquée ne parle pas de tracé supposé: elle soumet l'utilisation de machines ou d'engins mécaniques à certaines conditions si cette utilisation a lieu à cinquante centimètres de part et d'autre du câble et la jurisprudence et la doctrine dominantes enseignent qu'il s'agit du tracé réel et non du tracé supposé (Van Innis op cit; n° 21).

En d'autres termes, l'entrepreneur avait l'obligation d'abord de localiser les câbles et, ensuite, s'il constatait qu'il allait devoir travailler à moins de cinquante centimètres de part ou d'autre dudit câble, de s'accorder avec la demanderesse sur les conditions de travail avant de le commencer.

La demande est donc entièrement fondée.

Avec les intérêts compensatoires au taux légal à dater au jour de la citation, la demande dépasse très légèrement le dernier ressort.

PAR CES MOTIFS,

Nous, Juge de Paix, statuant contradictoirement, et en premier ressort.

RECEVONS la demande la disons entièrement fondée.

... ”

JUSTICE DE PAIX DE MARCHIENNES-AU PONT - 19 DECEMBRE 1997

Siègeant: M. Marlier

Avocats: Mes Lboir loco Delvaux et Behogne loco Dessales

s.a. ELECTRABEL C/ s.a. ROUSSEAU PHILIPPE

Bris de câble souterrain • Obligation de localisation • Sondages • Obligation générale de prudence • Profondeur insuffisante • Protection du câble • Responsabilité de l'entrepreneur

Ondergrondse kabelbeschadiging • Lokalisatieplicht • Peilingen • Algemene zorgvuldigheidsplicht • Onvoldoende diepte • Bescherming van de kabel • Aansprakelijkheid van de aannemer

L'entrepreneur, informé de la présence de câbles souterrains à l'endroit des travaux, doit prendre toutes les précautions nécessaires quand il procède aux sondages requis pour les localiser.

Réaliser des sondages en enfonçant dans le sol un piquet de traçage à l'aide d'un marteau relève d'un manque de prudence. La profondeur insuffisante et l'absence de protection du câble n'exonèrent pas l'entrepreneur de sa responsabilité.

De aannemer die op de hoogte is van de aanwezigheid van ondergrondse kabels op de plaats van de werken, moet alle nodige voorzorgen nemen voor de lokalisatie van de kabels wanneer hij peilt. Sonderen door met een hamer een afbakeningspaal in de grond te slaan duidt op een gebrek aan voorzorg. Onvoldoende diepte en het ontbreken van bescherming van de kabel ontstaan de aannemer niet van zijn verantwoordelijkheid.

“...

1. Rétroactes et objet de l'action.

Attendu que le 11 octobre 1995, lors de travaux effectués par la défenderesse à la voirie, son préposé a endommagé un câble électrique souterrain, haute tension, propriété de la demanderesse;

Qu'à la suite du sinistre un constat contradictoire a été établi;

Que la défenderesse conteste que sa responsabilité soit engagée en l'espèce, en faisant valoir que son préposé a été normalement prudent et qu'aucune faute ne peut lui être reprochée;

Qu'elle considère en effet que le dommage a été occasionné en raison de

l'absence de protection du câble qui se trouvait par ailleurs enfoui à une profondeur insuffisante;

Attendu que la demanderesse ne partage pas cette thèse et a introduit la présente action sur pied des articles 1382 du Code Civil, 260 bis du R. G. P. T. et 192 du règlement général des installations électriques rendu obligatoire par l'A. R. du 10 mars 1981;

Que cette action a pour objet la condamnation de la défenderesse au paiement de la somme de 36.602 francs augmentée des intérêts compensatoires à dater du 11 octobre 1995, des intérêts judiciaires et des frais;

2. Discussion

Attendu que l'obligation générale de prudence qui pèse sur l'entrepreneur implique que, tant avant que durant l'exécution des travaux, celui-ci remplisse correctement l'ensemble de ses obligations réglementaires de consultation et de localisation;

Que la Cour de Cassation, dans son arrêt du 26 novembre 1985, a consacré cette obligation essentielle et préalable de localisation des câbles souterrains (J. T. 1987 p. 408 - Voyez également Mons 28.10.1985 J. T. 1987 p. 409);

Que seule l'erreur invincible s'apparentant à la force majeure permet à l'entrepreneur de s'exonérer de sa responsabilité en cas de bris de câble;

Que quelles que soient les informations reçues, ce dernier doit effectuer

les travaux avec toute la prudence indispensable;

Attendu qu'en l'espèce, il semble que la défenderesse s'était informée de la présence des câbles souterrains à l'endroit des travaux;

Qu'elle a fait procéder à des sondages pour déterminer la présence des dits câbles;

Qu'à cet effet, son préposé disposait d'un piquet de traçage qu'il enfonçait dans le sol à l'aide d'un marteau;

Que c'est à l'occasion de ce travail préparatoire qu'il endommagea la canalisation électrique;

Que les dégâts occasionnés aux câbles indiquent que ce préposé a manqué à la prudence que l'on est en droit d'attendre d'une personne normalement prudente et avisée;

Qu'il devait en effet s'attendre à rencontrer ces câbles et dès lors redoubler

de prudence;

Que le fait qu'il effectuait ce travail à la main ne le dispensait pas de prendre toutes les précautions nécessaires;

Que la défenderesse ne se trouve pas dans le cas de l'erreur invincible et que sa responsabilité est incontestablement engagée;

Attendu qu'à propos de l'absence de protection du câble et de la faible profondeur d'enfouissement, la Cour d'Appel de Mons relève dans une espèce similaire que le lieu de causalité nécessaire entre ce qu'elle considère comme une faute (de la demanderesse) et l'accident n'est pas établi dès lors "qu'un couvre-câble destiné uniquement à protéger les canalisations de l'atteinte des outils lors des fouilles, ne doit pas nécessairement résister à l'enfoncement d'un piquet en fer en manière telle qu'il n'est pas démontré que sa présence eût empêché la survenance de l'accident"

(Arrêt du 17 janvier 1994 en cause de

la S. A. W. / S. A. E. RG 16.874 - inédit);

Que cette décision estime par ailleurs "que rien n'indique que l'accident ne se serait pas produit de la même façon si le câble s'était trouvé à 60 cm du sol -en l'espèce il était à cette profondeur- puisque l'enfoncement du piquet eu lieu au jugé, sans localisation préalable" (id.);

Que la demande est donc fondée;

PAR CES MOTIFS:

STATUANT CONTRADICTOIREMENT:

Recevons la demande, la disons fondée;

Condamnons la défenderesse à payer à la demanderesse la somme de TRENTE - SIX MILLE SIX CENT DEUX FRANCS plus les intérêts compensatoires depuis le 11 octobre 1995;

... "

(B.S. en Publ. E.G. van 01.05.1999
tot en met 31.08.1999)

WETGEVING

I. Elektriciteit

I.1. Elektriciteitsvoorziening

Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (BS 11.5.99)

Koninklijk besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt (BS 2.6.99)

Koninklijk besluit van 3 mei 1999 betreffende het beheer van het nationaal transmissienet voor elektriciteit (BS 2.6.99)

Ministerie van Economische Zaken, Bestuur energie. Commissie voor de Analyse van de Middelen voor Productie van Elektriciteit en de Reëvaluatie van de Energievectoren (AMPERE) (BS 12.6.1999)

I.2. Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (A.R.E.I.)

Nihil

I.3. Veiligheidswaarborgen

Nihil

(M.B. et J.O.C.E. du 01.05.1999
au 31.08.1999)

LEGISLATION

I. Electricité

I.1. Distribution d'électricité

Loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité (MB 11.5.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 fixant la date d'entrée en vigueur des dispositions de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché de l'électricité (MB 2.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 relatif à la gestion du réseau national de transport d'électricité (MB 2.6.99)

Ministère des Affaires Economiques, Administration de l'énergie. Commission pour l'Analyse des Modes de Production de l'Electricité et le Redéploiement des Energies (AMPERE) (MB 12.6.99)

I.2. Règlement général sur les Installations Electriques (R.G.I.E.)

Nihil

I.3. Garanties de sécurité

Nihil

I.4. Meeteenheden

Nihil

I.5. Prijzen

Ministerieel besluit van 22 maart 1999 tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 mei 1992 betreffende de mededeling van de prijzen van gas en elektriciteit die van toepassing zijn op de industriële eindverbruiker (BS 9.6.99)

I.6. Varia

Aanbeveling van de Raad 1999/519 van 12 juli 1999 betreffende de beperking van blootstelling van de bevolking aan elektromagnetische velden van 0 Hz — 300 GHz, PB L 199/59 (30/7/99)

Beschikking nr. 1741/1999 van 29 juli 1999 tot wijziging van Beschikking nr. 1254/96 tot opstelling van richtsnoeren voor trans-Europese netwerken in de energiesector, PB L 207/1 (6/8/99)

Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten (BS 11.5.99)

Besluit van de Waalse Regering van 1 april 1999 betreffende de toekenning van subsidies aan gemeenten en provincies voor de uitvoering van werken van openbare verlichting die bestemd zijn om energiebesparingen door te voeren: "EP-URE" (BS 13.5.99)

Besluit van de Waalse Regering van 29 april 1999 tot opheffing van het besluit van de Waalse Gewestexecutieve van 28 juli 1988 betreffende de toekenning van subsidies aan de gemeenten voor de uitvoering van werken van openbare verlichting om energiebesparingen te verwezenlijken (BS 9.6.99)

Ministerie van Economische Zaken, Bestuur energie. Commissie voor de Analyse van de Middelen voor Productie van Elektriciteit en de Reëvaluatie van de Energievectoren (AMPERE) (BS 12.6.1999)

Koninklijk besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van de regels toepasselijk op de voorzitter en de leden van het directiecomité van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas inzake onverenigbaarheden en belangenconflicten (BS 15.6.1999)

Koninklijk Besluit van 3 mei 1999 betreffende de samenstelling en de werking van de algemene raad van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (BS 15.6.1999)

I.4. Unités de mesure

Nihil

I.5. Prix

Arrêté ministériel du 22 mars 1999 modifiant l'arrêté royal du 18 mai 1992 relatif à la communication des prix applicables au consommateur final industriel de gaz et d'électricité (MB 9.6.99)

I.6. Divers

Recommandation du Conseil 1999/519 du 12 juillet 1999 relative à la limitation de l'exposition du public aux champs électromagnétiques (de 0 Hz à 300 GHz), JO L 199/59 (30/7/99)

Décision n° 1741/1999 du 29 juillet 1999 modifiant la décision n° 1254/96 établissant un ensemble d'orientations relatif aux réseaux transeuropéens dans le secteur de l'énergie JO L 207/1 (6/8/99)

Loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché du gaz et au statut fiscal des producteurs d'électricité (MB 11.5.99)

Arrêté du Gouvernement wallon du 1er avril 1999 relatif à l'octroi de subventions aux communes et provinces pour l'exécution de travaux d'éclairage public destinés à réaliser des économies d'énergie: EP-URE (MB 13.5.99)

Arrêté du Gouvernement wallon du 29 avril 1999 portant abrogation de l'arrêté de l'Exécutif régional wallon du 28 juillet 1988 relatif à l'octroi de subventions aux communes pour l'exécution de travaux d'éclairage public destinés à réaliser des économies d'énergie (MB 9.6.99)

Ministère des Affaires Economiques, Administration de l'énergie. Commission pour l'Analyse des Modes de Production de l'Electricité et le Redéploiement des Energies (AMPERE) (MB 12.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 fixant les règles applicables au président et aux membres du comité de direction de la Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz en matière d'incompatibilités et de conflits d'intérêts (MB 15.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 relatif à la composition et au fonctionnement du conseil général de la Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (MB 15.6.99)

Koninklijk besluit van 3 mei 1999 waarbij aan de minister bevoegd voor Energie de bevoegdheid wordt opgedragen om bepaalde handelingen te stellen voor rekening van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (BS 15.6.1999)

Arrêté royal du 3 mai 1999 déléguant au ministre chargé de l'Energie le pouvoir d'accomplir certains actes pour le compte de la Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (MB 15.6.99)

Koninklijk Besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van de datum inwerkingtreding van sommige bepalingen van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten (BS 15.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 fixant la date d'entrée en vigueur de certaines dispositions de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché du gaz et au statut fiscal des producteurs d'électricité (MB 15.6.99)

2. Gas

2. Gaz

2.1. Gasvervoer

Nihil

2.1. Transport du gaz

Nihil

2.2 Gasdistributie

Ordonnantie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 11 maart 1999 tot vaststelling van de maatregelen ter voorkoming van de schorsingen van de gaslevering voor huishoudelijk gebruik (BS 29.07.99)

2.2. Distribution du gaz

Ordonnance de la Région de Bruxelles-Capitale du 11 mars 1999 établissant des mesures de prévention des coupures de fourniture de gaz à usage domestique (MB 29.07.99)

2.3. Veiligheidswaarborgen

Nihil

2.3. Garanties de sécurité

Nihil

2.4. Meeteenheden

Nihil

2.4. Unités de mesure

Nihil

2.5. Prijzen

Ministerieel besluit van 22 maart 1999 tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 mei 1992 betreffende de mededeling van de prijzen van gas en elektriciteit die van toepassing zijn op de industriële eindverbruiker (BS 9.6.99)

2.5. Prix

Arrêté ministériel du 22 mars 1999 modifiant l'arrêté royal du 18 mai 1992 relatif à la communication des prix applicables au consommateur final industriel de gaz et d'électricité (MB 9.6.99)

2.6. Varia

Beschikking nr. 1741/1999 van 29 juli 1999 tot wijziging van Beschikking nr. 1254/96 tot opstelling van richtsnoeren voor trans-Europese netwerken in de energiesector, PB L 207/1 (6/8/99)

2.6. Divers

Décision n° 1741/1999 du 29 juillet 1999 modifiant la décision n° 1254/96 établissant un ensemble d'orientations relatif aux réseaux transeuropéens dans le secteur de l'énergie JO L 207/1 (6/8/99)

Wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten (BS 11.5.99)

Loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché du gaz et au statut fiscal des producteurs d'électricité (MB 11.5.99)

Koninklijk besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van de regels toepasselijk op de voorzitter en de leden van het directiecomité van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas inzake onverenigbaarheden en belangenconflicten (BS 15.6.1999)

Koninklijk Besluit van 3 mei 1999 betreffende de samenstelling en de werking van de algemene raad van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (BS 15.6.1999)

Koninklijk besluit van 3 mei 1999 waarbij aan de minister bevoegd voor Energie de bevoegdheid wordt opgedragen om bepaalde handelingen te stellen voor rekening van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (BS 15.6.1999)

Koninklijk Besluit van 3 mei 1999 tot vaststelling van de datum inwerkingtreding van sommige bepalingen van de wet van 29 april 1999 betreffende de organisatie van de gasmarkt en het fiscaal statuut van de elektriciteitsproducenten (BS 15.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 fixant les règles applicables au président et aux membres du comité de direction de la Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz en matière d'incompatibilités et de conflits d'intérêts (MB 15.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 relatif à la composition et au fonctionnement du conseil général de la Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (MB 15.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 déléguant au ministre chargé de l'Energie le pouvoir d'accomplir certains actes pour le compte de la Commission de Régulation de l'Electricité et du Gaz (MB 15.6.99)

Arrêté royal du 3 mai 1999 fixant la date d'entrée en vigueur de certaines dispositions de la loi du 29 avril 1999 relative à l'organisation du marché du gaz et au statut fiscal des producteurs d'électricité (MB 15.6.99)

21

iuvis

